24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
АВГУСТ
3
ВЫРСАРНИКУН
181 (5896) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Çамрăк выльăх-чĕрлĕхе лайăх пăхса çитĕнтерер

Партипе правительство выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç çине яланах пит те тимлĕн пăхнă. Выльăх шутне ÿстересси халĕ, тăван çĕршыв отечественнăй вăрçă туса пынă вăхăтра, уйрăмăнах ответлă ĕç пулса тăрать. Нумай районсемпе колхозсем выльăх-чĕрлĕх шутне йышлăн ÿстерсе пыраççĕ. Пирĕн республика лаша, сысна, сурăх ĕрчетес тĕлĕшпе 1941 çулти плана тултарнă та ĕнтĕ. Ĕне ĕрчетес план та начар мар пурнăçланать.

Выльăх-чĕрлĕх йышне ÿстерес ĕçĕн ăнăçлăхĕ çамрăк выльăхсене пурне те чипер пăхса ÿстернинчен килет. Çамрăк выльăх-чĕрлĕхе пурне те сывă пăхса çитĕнтересси — колхозсен, ферма работникĕсен пит те хисеплĕ задачи.

Пирĕн колхозсем çамрăк тихасене, пăрусене, путексене тата сысна çурисене пăхса çитĕнтерес ĕçе, иртнĕ çулхипе танлаштарсан, кăçал лайăх йĕркеленĕ. Ку тĕлĕшпе Калинински, Етĕрне районĕсенчи колхозсем уйрăмах лайăх ĕçлеççĕ. Вăрнар районĕнчи Булатовăри, Артемкассинчи, Кĕмĕл Ямашри колхозсенче çамрăк выльăх-чĕрлĕхсене пурне те сывă çитĕнтереççĕ.

Мăн Татмăшри, Пиçенерти колхозсенче (Элĕк р.) тихасене пĕр çухатусăр, тĕрĕс çитĕнтереççĕ. Çав районри Тури Вылăри, Шоркассинчи, Ефремкассинчи, Сириккассинчи колхозсем пăрусене, Хураварти, Çĕмĕрткассинчи колхозсем путексене чипер пăхса çитĕнтернипе паллă пулса тăраççĕ.

Выльăх-чĕрлĕх алла пăхать,—тет халăх сăмахĕ. Выльăха лайăх пăхсан, вăл мăнтăр çитĕнет, ку пуриншĕн те паллă ĕнтĕ. «Путиловка» колхозри (Йĕпреç р.) М. Гаврилова хăйне уйăрса панă 14 пăрува пит те тирпейлĕ пăхать. Вăл пăхакан пăрусен чĕрĕ виçийĕ кунне вăтам шутпа 670-шер грамм хушăнать. «Канаш» колхозри сурăх пăхакан В. Дмитриева 100 сурăхран 140 путек илнĕ, «Молния» колхозри В. Максимова 150 путек илнĕ. Вĕсем путексене пурне те пăхса ÿстереççĕ. Булатовăри Молотов ячĕпе тăракан колхозра (Вăрнар р.) Тихонова пăхакан «Зорька» пăру кунне 960-шар грамм хушăнать. Выльăх-чĕрлĕхе юратса, тăрăшса, пĕлсе пăхсан çеç çавăн пек ăнăçлăн çитĕнтерме пулать. Паллах, ку ĕçре нимĕнле секрет та çук. Вĕсем çамрăк выльăхсене вăхăтра шăвараççĕ, вăхăтра уçăлтарса çÿретеççĕ, пĕлсе апатлантараççĕ, чир-чĕртен сыхă сыхлаççĕ, зоотехникăпа ветеринари кăтартăвĕсене пурнăçласа пыраççĕ. Пуçарулла, вăй-хала парса ĕçлекен работниксем пирĕн фермăсенче халĕ питех те нумай.

Малта пыракан колхозсем халĕ çамрăк выльăхсене хĕл каçарма хатĕрленес тĕлĕшпе кирлĕ ĕçсем туса ирттереççĕ. Утă, сĕтеклĕ апатсем, путек çапписем (çăка çулçисем) ытлăн-çитлĕнех хатĕрлеççĕ, тихасене, пăрусене т. ыт. те уйрăмăн усрама лайăх пÿлĕмсем тăваççĕ, киввисене юсаççĕ.

Сĕнтĕр районĕнчи колхозсенче паянхи куна пăрусем валли тума палăртнă витесенчен çурри ытла тума тытăннă, 4 вите туса пĕтернĕ те. Вăрнар районĕнче те тума палăртнă витесенчен чылайĕшне тăваççĕ. Чылай районсенчи, уйрăмăнах Пăрачкавпа Первомайски районсенчи колхозсен вите строительствин хăвăртлăхĕсене вăйлатмалла-ха, малта пыракан колхозсен паха примерĕсем тăрăх ĕçлемелле. Кашни колхозăн, фермăн çамрăк выльăхсене зооветеринари кăтартнă пек пăхса усрама юрăхлă пÿлĕмсем, витесем пулни кирлĕ, витесем тăвас ĕçе кĕр кунĕсене хăвармалла мар. Выльăх-чĕрлĕхсене пурне те ăшă та çутă витесенче, тутă апат çитерсе хĕлкаçарма тивĕçлĕн хатĕрленсе çитсен çеç çамрăк выльăх-чĕрлĕхе упраса хăварма пулать.

Çамрăк выльăхсене пăхса ÿстерес, фермăсенчи выльăхсен шутне йышлатас çĕрте зооветучастоксен, выльăх-чĕрлĕх специалисчĕсен вырăнĕ пит те пысăк. Выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес ĕç те, тырпула туса илес ĕç пекех, ăслăлăх никĕсĕсем çинче кăна ăнăçлăн пулса пыма пултарать. Зоотехниксен, ветеринари работникĕсен колхозсен фермисенче ĕçлекенсене, тихасем, пăрусем т. ыт. çамрăк выльăхсене пăхса ÿстерекен çынсене, уйрăмăнах çак ĕçе хальтерех кăна тытăннă работниксене куллĕнех пулăшса, вĕрентсе пырас пулать. Выльăх-чĕрлĕх специалисчĕсем, зооветучастоксем тăрăшса ĕçленĕ çĕрте выльăхсен хисепĕ те хăвăрт ÿсет. Йĕпреç районĕнче Упакасси зооветучастокĕ иртнĕ çулсенче начартарах ĕçленĕ пулнă. Кăçал кунта ĕç урăхла. Зооветучастока кĕрекен колхозсенче 1941 çулти январь уйăхĕнчен пуçласа, июнĕн 1-мĕшне çитиччен, урăхла каласан—5 уйăх хушшинче, мăйракаллă шултра выльăхсен шучĕ 33,4 процент, сурăхсен шучĕ 46,5 процент ÿснĕ.

Зооветучастоксенчен, выльăх-чĕрлĕх специалисчĕсенчен колхозсем пысăк пулăшу кĕтеççĕ. Вĕсен вăл пулăшăва памаллах, уйрăмăнах специалистсен хальхи вăхăтра хăйсен ĕçне темиçе хут ытларах вăйлатмалла. Колхозлă фермăсенче ĕçе лайăх туса пыма, выльăх-чĕрлĕхе зооветеринари ăслăлăхĕ вĕрентнĕ пек пăхассине йĕркелеме, выльăх-чĕрлĕхе чир-чĕртен сыхлас тĕлĕшпе килкартишсенче профилактикăллă ĕçсем туса ирттерме пулăшасси — выльăх-чĕрлĕх ĕрчетес енĕпе ĕçлекен специалистсен конкретлă ĕçĕсенчен пĕри пулаççĕ.

Нумай колхозсенче çамрăк выльăхсене пăхса çитĕнтерес ĕçре ферма работникĕсене пулăшма шкулта вĕренекен ачасем, пионерсем активлăн хутшăнаççĕ. Вĕсем уйрăм тихасене, пăрусене шефа илеççĕ. Çамрăк выльăхсене çуса тасатма, шăварма, апат пама, уçăлтарса çÿреме ачасем пултараççĕ, вăл йывăр ĕç мар. Ленин ячĕпе тăракан колхозра (Елчĕк р.) комсомолецсемпе пионерсем, хăйсем пуçарнипе, колхозăн выльăх-чĕрлĕхĕсене, уйрăмăнах çамрăк выльăхĕсене пăхас ĕçе активлăн хутшăнаççĕ. Вĕсем тихасене, пăрусене çитерме уя илсе тухаççĕ, çавăн пекех вĕсем выльăхсен сывлăхне сăнаса пыраççĕ. Красноармейски районри Енших Чуллă ялсоветĕнчи «Победа» колхозри çамрăксем те выльăхсене юратса пăхаççĕ. Çак паха ĕçе кашни колхозрах туса пырасси — комсомол организацисен хисеплĕ ĕçĕ пулса тăрать. Вĕсен силос хывас ĕçе те активлăн хутшăнмалла.

Пионерсене, шкул ачисене колхозсенче кролик фермисен ĕçне лайăхлатма активлăн хутшăнтарни кирлĕ. Колхоз руководителĕсем, çĕрĕç работникĕсем кролик ĕрчетни уйрăмăнах хальхи вăхăтра пит те кирлĕ ĕç пулса тăнине ăнланса илме тивĕç. Кролик çăмĕ—лайăх, çăмăл, ăшă çăм. Вăл çар валли кирлĕ тумтирсем тунă çĕре кайма пултарать. Кролик ашĕ — тутлă аш. Кроликсем пит те хăвăрт ĕрчеççĕ, пĕр амаран çулталăкра 200 кролике çити илме пулать. Кроликсене пăхма йывăр мар, вĕсем хаклă апат-çимĕçсем ыйтмаççĕ. Кроликсем ĕрчетес ĕç çине колхоз руководителĕсен тимлĕн çавăрăнса пăхас пулать.

Хальхи вăхăтра колхозниксемпе колхозницăсен, фермăсенчи работниксен производствăри хастарлăхĕ çĕкленсе пырать, çак çĕкленĕве выльăх-чĕрлĕх апачĕсем хатĕрлес, витесем тăвас тата çамрăк выльăхсене тĕрĕс-тĕкел пăхса çитĕнтерес енĕпе те вăйлатса пымалла. Çапла ĕçлеме çĕршыв интересĕсем, фронт интересĕсем ыйтаççĕ.

Хĕрлĕ Çарăн высший начальство составне çар званийĕсем парасси çинчен

ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ йышăннă ПОСТАНОВЛЕНИ

ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕ **çапла йышăнать:**

Хĕрлĕ Çарăн высший начальство составĕнчи çынсене ССР Союзĕн Верховный Совет Президиумĕ 1940 çулти майăн 7-мĕшĕнче кăларнă Указпа çирĕплетнĕ çар званийĕсем парас.

Генерал-лейтенант званине çакна парас:

1. **Петровский** Леонид Григорьевич.

Генерал-майор званине çаксене парас:

1. **Раковский** Василий Степанович.
2. **Фоканов** Яков Степанович.
3. **Прищепа** Николай Андреевич.

Авиаци генерал-майорĕн званине çакна парас:

1. **Ворожейкин** Григорий Алексеевич.

ССР Союзĕн Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Председателĕ И. СТАЛИН.

СССР Халăх Комиссарĕсен Совечĕн Ĕçĕсен Управляющийĕ Я. ЧАДАЕВ

Мускав, Кремль,
1941 çулти июлĕн 31-мĕш.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(1941 çулти августăн 1-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерÿ)

Августăн 1-мĕшĕнче пирĕн войскăсем Порхов, Невель, Смоленск тата Житомир енĕсенче противника хирĕç çапăçнă. Фронтра войскăсен положенинче пысăк улшăнусемех пулман.

Пирĕн авиаци, çĕр çинчи войскăсемпе пĕрле таччăн çыхăнса ĕçлесе, противникăн мотомехчаçĕсемпе пехотине хирĕç кĕрешнĕ тата унăн аэродромĕсенчи авиаци çине пыра-пыра тапăннă. Балти тинĕсĕнче пирĕн авиаци противникăн сторожевой карапне тата тепĕр танкерне путарнă. Танкерăн водоизмещенийĕ 5 пин тонна. Противникăн 4 карапне пысăк сиенсем кÿнĕ.

Июлĕн 31-мĕшĕнче сывлăшри çапăçусенче нимĕçсен 15 самолетне персе антарнă. Пирĕн 7 самолет пĕтнĕ.

* * *

Ткаченко юлташ командир пулса ертсе пыракан соединени фашистсен полкне ним хăвармиччenех çĕмĕрсе тăкнă. Çапăçу пулнă çĕрте нимĕç салтакĕсемпе офицерĕсен 500 вилли выртса юлнă. Вĕсен салтакĕсене тыткăна илнĕ, ултă танк, икĕ бронемашина, тăхăр тупă, сакăр пулемет, снарядсем тиенĕ сакăр транспорт, 18 автомобиль, 50 велосипед тата ытти трофейăсем туртса илнĕ.

* * *

Смирнов юлташăн оруди расчечĕ çине нимĕçсен 5 танкĕ тапăннă. Наводчик Киселев юлташ нимĕçсен икĕ танкне персе çĕмĕрнĕ. Тăшманăн ытти виçĕ машини каялла çавăрăнса тарнă.

* * *

Капитан Евдокимов ертсе пыракан танковăй батальон Я. ялĕ патĕнче фашистсен танк группине пĕтерсе тăкнă. Вăл танксене çĕр айне туса пытарнă пулнă тата Германи командованийĕ вĕсемпе куçса çÿремен огневой точкăсем вырăнне усă курнă. Çапăçу хыççăн совет танкисчĕсем çакна палăртнă: нимĕçсен хăшпĕр танкĕсен люк крышкисене тул енчен хытă питĕрсе лартнă. Çав танксене çĕр айĕнчен кăларсан, вĕсен ăшĕнче пачах халран кайса çитнĕ нимĕç салтакĕсем пулни курăннă. Нимĕçсен тыткăна лекнĕ салтакĕ А. Шлоттауер кăтартса панинчен çакă курăннă: вăл пулнă ротăна советăн йывăр танкĕсем хупăрласа илнĕ. Çапăçура нимĕçсен 15 танкне пĕтерсе тăкнă, ытти сакăр танкĕ сывăхри вăрмана кĕрсе пытанма ĕлкĕрнĕ. Тепĕр кунне фашистсен машинисем çапăçу пулнă вырăна тавăрăннă, анчах та горючи суккипе вĕсенчен нихăшĕ те малалла тапранма пултарайман. Çакăн хыççăн,—тесе каласа парать тыткăна лекнĕ салтак,—салтаксене танксене çĕр айне туса пытарма приказ панă. Çĕр айне туса хунă хыççăн офицерсем танк люкĕсене тул енчен хытă питĕрсе лартнă, çакна нимĕç танкисчĕсем танксем ăшĕнчен тухса антарччăр тесе тунă.

* * *

Фашистсен сывлăшри бандичĕсене хирĕç пирĕн хуласенчи халăхсем çеç мар, тата ялсенчи халăхсем те паттăррăн кĕрешеççĕ. Гитлеровецсен пĕр бомбардировщикĕ Мускав çине татса кĕме хăтланнă. Зенитчиксем заградительнăй майпа персе тăни бомбардировщика пирĕн столица патне пыма паман, унăн çулне картласа лартнă. Çакăн хыççăн фашистсен летчикĕ Кунцевски районри Михалково ялĕ çине бомбăсем пăрахнă. Вут тивертекен пĕр бомба Татьяна Новикова çурчĕн чердакĕ çине ÿкнĕ. Колхозница, нимĕн чухлĕ те çухалса каймасăр, бомбăна çĕр çине илсе пăрахнă. Колхозниксем Илья Герасимовпа Алексей Алексахин та хăйсен çурчĕсем çине ÿкнĕ бомбăсене çийĕнчех сÿнтернĕ. Михалково ялĕ çине вут тивертекен бомбăсем пурĕ 20 пăрахнă, анчах та вĕсенчен пĕри те пушар кăларайман.

* * *

Пирĕн чаçсем туртса илнĕ нимĕçсен полевой почтинче Германи çар служащийĕсен нумай çырăвĕсене тупнă. Çав çырусене Германи çарĕн саккăрмĕш пехотнăй дивизийĕнчи фашистла цензура тытса чарнă пулнă. Вăл çырусем нимĕçсен нумай салтакĕсен шухăшне кăтартса параççĕ.

Ефрейтор Конрад Думлер хăйĕн аслă пиччĕшĕ патне çапла çырать: «...Çарта эпĕ тăватă çул хушши пурăнатăп, икĕ çул хушши вăрçăра, анчах та чăн-чăн вăрçă халь çеç пуçланнă пек туйăнать мана. Халиччен мĕн-мĕн пулни вăл — вĕренÿ маневрисем çеç, урăх нимĕн те мар. Вырăссем—хастарлă та хăюллă çынсем. Вĕсем шуйттансем пекех çапăçаççĕ. Ротăра малтанхи юлташсенчен никам та юлман пекех. Пур çĕрте те çĕнĕ çынсем, анчах та вĕсем те пĕтсех пыраççĕ. Кашни кунах вилнисемпе аманнисен вăрăм списокĕсене тăваççĕ. Командовани пире çамрăк ачасене йăпатнă пекех, эпир часах çĕнтерĕпĕр, тесе йăпатать. Çакă вăл пире хытă тарăхтарать, мĕншĕн тесен мĕн пулса иртнине салтаксем хăйсен куçĕсемпе кураççĕ...» К. Думлер çырăвĕ çине цензор çапла çырса хунă: «Тĕлĕнмелле. Думлер нумай кампанисене хутшăннă, яланах лайăххисен хисепĕнче пулнă. Рота командирĕ каланă тăрăх, вăл итлекен тата хастарлă салтак. Апла пулсан та ăна уйрăмăн сăнаса тăмалла тăвас, ун çинчен карточка тăвас».

Карл Крафт салтак та хăйĕн ватă тăванĕсем патне янă çырура пит хуйхăрса çырать. Крафт ашшĕ патне çапла çырать: «...Малтанхи вăхăтра эпĕ нимĕн çинчен те шухăшлама тăрăшман, пур приказсене те суккăрран пурнăçа кĕртнĕ. Манран автомат туса хучĕç, çав автоматпа мĕн тăвас тенĕ, çавна тума пулать. Малалла çакăн пек пурнăçа чăтма вăй-халăм çитмест. Хĕвелтухăç фронтĕнче пĕр уйăх хушши пулни маншăн ахаль иртмерĕ. Эпĕ çакна курса ĕнентĕм: Российăпа хирĕç пуçланă вăрçă пирĕншĕн начар вĕçленет. Эпир ăна çуррине выляса ятăмăр та ĕнтĕ». Çырун сылтăм кĕтесĕнче цензор кĕскен çапла çырса хунă: «Сула памалла. Айăплама сăлтавсем çителĕклĕ».

* * *

Нимĕçсен Освенцимри (Польша) концентрациллĕ лагерĕнче пысăк хумханусем пулса иртнĕ. Çав лагерьте Польша патриочĕсем пиншерĕн асапланса пурăнаççĕ. Пĕрмаях хĕненине тата выçă ларнине чăтаймасăр, хупса лартнисен пĕр ушкăнĕ çулйĕр ĕçне тума кайнă чухне конвоя чулсемпе пенĕ те аяккалла тарса пĕтнĕ. Урса кайнă фашистсем хупса лартнă ытти çынсене хытăн асаплантарнă: поляксене пурне те патаксемпе хĕнесе тухнă. Вĕсенчен вуннăшĕ патаксемпе хĕненине чăтайманнипе вилнĕ. Плонска районĕнче вырнаçнă концентрациллĕ лагерьсенчен пĕринче юлашки икĕ эрне хушшинче кăна цынга чирĕпе тата тĕрлĕ майпа асаплантарнипе 240 çын вилнĕ.

* * *

Хĕрлĕ Çарăн кăнтăр-хĕвеланăç енче кĕрешекен Н-ски чаçĕн полевой госпитальне колхозникăн 13 çулхи Зина Г. ятлă хĕрне илсе пынă. Хĕрачана нимĕç офицерĕ тискеррĕн ирĕксĕрленĕ пулнă. Врачсем пăхнă хыççăн çакă курăннă: фашистсен тискер офицерĕ хĕрачана сифилис ертнĕ.

* * *

Вăрçă пуçланнă хыççăн малтанхи кунсенчех пиншер çамрăк патриоткăсем медицина сестрисем пулса фронта кайрĕç. Çамрăк героинясем малти позицисенче хăйсене паттăррăн тата хастаррăн тытаççĕ. Ленинградри Анисимов ячĕпе тăракан комбинатра ĕçленĕ банкаброшница М. Куликова юлташа çапăçу пынă çĕрте снаряд ванчăкĕ амантнă. Çав вăхăтра вăл аманнă танкиста пулăшу панă пулнă. Хăй аманнине пăхмасăрах, вăл вăрман патне хырăмпа шуса çитсе икĕ боеца чĕнсе илнĕ. Вĕсем ăна аманнă командира çапăçу пынă çĕртен урăх çĕре илсе кайма пулăшнă. Командира хăрушă мар çĕре вырнаçтарнă хыççăн, Куликова юлташ врачсенчен хăйне пулăшу пама ыйтнă. В. станци районĕнче Н-ски полк наступлени тунă. Дружинницăсем К. Кудрявцева тата Е. Тихомирова боецсемпе пĕрле пынă. Хăюллă та хастарлă хĕрсем противник персе тăнă çинчех аманнисене пулăшу панă. Вĕсем йывăр аманнă боеца çĕр çумĕпе шуса хÿтлĕхлĕ вырăна илсе кайнă чухне снаряд ванчăкĕ Кудрявцева юлташăн аллине амантнă. Аманнă вырăна хăвăрт çыхса, дружинница каллех малалла кайнă. Дружинницăсем А. Серова тата К. Тимофеева çĕрле фронт линийĕ урлă каçса тăшман тылĕнчен йывăр аманнă икĕ боеца илсе тухнă. Красноармеецсен чаçĕсем çĕнĕ позицисем çине куçнă чухне хĕрачасем вăл боецсене шанчăклă вырăна вырнаçтарса хăварнă пулнă.

Вуншар пин хĕрсем, полевой госпитальсемпе больницăсене каяс тесе, производствăран уйăрăлмасăрах медицина пĕлĕвĕсене вĕренсе алла илеççĕ. Мускаври 175-мĕш номерлĕ шкулти учительницăсем пурте, шкул директорĕпе СССР Верховный Совечĕн депутачĕпе Леонова юлташпа пĕрле, медицина сестрисен курсĕсенче вĕренеççĕ. Рязаньре 400 ытла хĕрсем производствăран уйăрăлмасăр госпитальсемпе больницăсенче ĕçлеме вĕренеççĕ. Сталино облаçĕнчи хуласемпе рабочи поселоксенче 1.400 çынна хĕрлĕ сестрасем пулма вĕрентеççĕ. Санитари дружинисем 2 500 дружина тунă, вĕсенче вуншар пин хĕрачасем-дружинницăсем вĕренеççĕ.

Оборона фондне заем облигацийĕсене 18.145 тенкĕлĕх панă

Канаш деповĕнче ĕçлекен рабочисен коллективĕ августăн 1-мĕшĕнче оборона фончĕ тăвасси çинчен сÿтсе-явнă хыççăн, фашистла ирсĕрсене çĕмĕрсе тăкиччен кашни уйăхра пĕр кунхи ĕç укçине парса тăма пулчĕ. Пухура пулнисем 42 çын оборона фончĕ валли заем облигацийĕсене 18.145 тенкĕлĕх пачĕç.

Канаш депо начальникĕ **ПРОКОФЬЕВ.**
Партбюро секретарĕ **КРЮЧКОВ.**
Местком председателĕ **ЕСТЕФЕЕВ.**

Тăшман авиацийĕ Мускав çине килсе тапăннисене сирсе ярас ĕçре хăюллăх кăтарнăшăн тата çак ĕçе пĕлсе тунăшăн СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ кăларнă Указпа Мускава сывлăшран тапăннинчен сыхлас тĕлĕшпе ĕçлекен чаçсен начальство тата рядовой составне орденсемпе медальсем парса наградăланă. УКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: ПВО Мускав зонин командующийĕ генерал-майор Громадин юлташ, ăна СССР Оборона Халăх Комиссарĕ И. В. Сталин юлташ тав тунă.

Д. Чернов фото-ÿкерчĕкĕ. (ТАСС).

Оборона фончĕ валли

ШУПАШКАР ХУЛИ. Хулари предприятисемпе учрежденисенчи рабочисемпе служащисем тата килхуçи хĕрарăмĕсем Совет Союзĕн оборонăн кăватлă фондне тума хăйсен перекетленĕ укçи-тенкине параççĕ. Финанс Халăх Комиссариатĕнчи работниксем гитлерла Германие çĕмĕрсе тăкиччен кашни уйăхра пĕр кунхи ĕç укçине оборона фондне пама пулнă. Çак кунах Таврин тата Николаева юлташсем оборона фондне 50-шер тенкĕ панă.

Лесоохранăра ĕçлекенсем августăн малтанхи уйăхĕнче илекен ĕç укçинчен пĕр кунхи ĕç укçине оборона фондне пама йышăннă.

* * *

ХЕРЛЕ ЧУТАЙ. Социализмлă тăван çĕршывăн оборона фондне тăвас ĕçе районри ĕççыннисем питĕ активлăн хутшăнаççĕ. Кашни рабочи, колхозник тата интеллигент оборона фондне тума мĕн кирлĕ — çавна йăлтах пама хатĕр.

Калинин ячĕпе тăракан колхоз членĕсем оборона фончĕ валли 6105 тенкĕ укçа, 500 грамм кĕмĕл, 30 центнер тимĕр-тăмăр пухнă, пĕр тонна утă пухса оборона фондне панă. Колхоз Хĕрлĕ Çара виçĕ лаша ÿстерсе панă, çавăншăн государствăран илмелли укçана та оборона фондне памалла тунă. ВКП(б) райкомĕнче, редакцинче ĕçлекенсем пĕр кун хушшинче оборона фондне 1200 тенкĕ укçа пухса панă. Вĕсем çĕнĕ заем укçине январĕн 1-мĕш тĕлне тÿлесе татма пулчĕç.

Колхозниксем хамăр правительствăран вăрçă пынă вăхăтра заем тиражĕсене ирттермелле мар тума, тиражсенче тухмалли выляв укçисене оборона фондне пама ыйтаççĕ.

М. КУЗЬМИН.
ВКП(б) райкомĕн секретарĕ.

* * *

СĔНТĔРВĂРРИ. Совет Союз оборонин фондне тăвас ĕçе чи малтан горкоммунхозри работниксем пуçарнă. Вĕсем июлĕн 21-мĕшĕнче воскресник туса илнĕ 183 тенкĕ укçана оборона фондне пачĕç. Июлĕн 27-мĕшĕнче хулари комсомолецсемпе союзра тăман çамрăксем воскресник туса 1000 тенкĕ ĕçлесе илнĕ укçана оборона фондне панă. Сĕнтĕрвăрринчи горпо членĕсем 12.448 тенкĕ, вăрман техникумĕнчи служащисем 200 тенкĕ панă.

Çакăнпа пĕрлех ĕççыннисем красноармеецсем валли парнесем хатĕрлеме укçа-тенкĕ пухас ĕçе пуçарчĕç. Красноармеецсем валли парнесем туянма «Портной» артель членĕсем 360 тенкĕ, госбанк конторинче ĕçлекенсем 256 тенкĕ, парти райкомĕнче ĕçлекенсем 260 тенкĕ, вăрман техникумĕнче 280 тенкĕ укçа пухнă.

Хулари килхуçи хĕрарăмĕсем те Хĕрлĕ Çара пулăшассишĕн тăрăшса ĕçлеççĕ. Вĕсем çак кунсенче красноармеецсем валли парнесем туянма 250 тенкĕ укçа пухнă. **ИЕВЛЕВ.**

* * *

КÿКЕÇ. Районри типографинче, редакцинче тата НКВД районри отделенинче ĕçлекенсем тăван çĕршывăн оборона фондне пĕр тата икĕ кунхи ĕç укçи чухлĕ пухса госбанка кайса панă. Чугунçул çинче ĕçлекен колхозниксем хăйсем чугунçул çинче ĕçлесе илнĕ ĕç укçине оборона фондне пама пулаççĕ.

Ыраш вырма тухнă колхозсен шучĕ йышлансах пырать

ОКТЯБРЬСКОЕ, августăн 2-мĕш. **(Телефон тăрăх).** Районра чылай колхозсем вырăнĕ-вырăнĕпе, ыраш ăвăс пек пулса çитнĕ участоксенче, тырă выраççĕ. Тырă вырма тухакан колхозсен йышĕ кунран кун хушăнса пырать. Чăнкассинчи Калинин ячĕпе тăракан колхозра виççĕмĕш кун ĕнтĕ тырă выраççĕ. Паянхи куна тырă вырма пиллĕк колхозра тухнă.

П. СТЕПАНОВ.
Райçĕрĕç пайĕн заведующийĕ.

* * *

ТĂВАЙ, августăн 2-мĕш. **(Телефон тăрăх).** Тырă вырма пур колхозсем те тухнă. Чи малтан Шмидт ячĕпе тăракан, «Пламя», «За большевистские колхозы» колхозсем вырма тытăннă. Августăн 1-мĕш тĕлне вĕсем 20—30-шар гектар вырнă.

Пур колхозсенче те халĕ ыраш акмалли çĕр вырăнĕсене акма юрăхлă тăваççĕ: сухалаççĕ, сÿрелеççĕ. Çавăн пекех иртнĕ çулхи тырăран вăрлăхсем хатĕрлеççĕ.

Агроном **И. СЕМЕНОВ.**

* * *

ЕЛЧĔК, августăн 2-мĕш. **(Телефон тăрăх).** «Красное знамя», «Сатурн» тата «Октябрь» колхозсем, уйрăм участоксенче суйласа илсе, ыраш вырма пуçларĕç. Малтан вĕсем, çурласемпе вырса, машинăсемпе ĕçлеме вырăнсем хатĕрленĕ. Асăннă колхозсенче тырă вырнă çĕрте ĕçлекенсем валли столовăйсем организациленĕ.

Агроном **П. ШИПЦОВ.**

Августăн 1-мĕшпе 2-мĕш хушшинче çĕрле нимĕç самолечĕсем Мускав çине пырса тапăнма хăтланни

Августăн 1-мĕшпе 2-мĕш хушшинче çĕрле нимĕç самолечĕсен темиçе эшелонĕ Мускав çине пырса тапăнма хăтланнă.

Зенитнăй батарейăсенчен персе тата çĕрлехи истребительсем тăшман самолечĕсене салатса янă, вĕсене Мускав патне пыма паман. Хула çине противникăн 3—4 самолечĕ çеç пыма пултарнă. Самолетсем пăрахнă вут тивретекен бомбăсене çийĕнчех сӳнтернĕ. Пурăнмалли çуртсенче темиçе çĕрте тухнă пысăк мар пушарсене хăвăрт сӳнтернĕ.

Нимĕçсен икĕ самолетне персе антарнă. Пирĕн авиацин пĕр самолет та пĕтмен.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(1941 çулти августăн 2-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ)

Ыран августăн 2-мĕш тенĕ чух çĕрле пирĕн войскăсем Новоржев, Невель, Смоленск тата Житомир енĕсенче противника хирĕç кĕрешнĕ.

Фронтăн ытти енĕсемпе участокĕсенче пысăк çапăçусем пулман.

Пирĕн авиаци, çĕр çинчи войскăсемпе пĕрле, противникăн мотомехчаçĕсене, пехотине тата артиллерине пыра-пыра çапнă.

* * *

Смоленск енчи çапăçусенче Хĕрлĕ Çарăн чаçĕсем Германи çарĕн 137-мĕш пехотнăй дивизине çĕмĕрсе тăкнă. Вăл дивизине çакăн пек обстоятельствăра çĕмĕрнĕ: тул çутăлас умĕн пирĕн войскăсем нимĕçсене вăйлăн хĕсме пуçланă. Фашистсен чакса пыракан чаçĕсене пулăшма Германи командованийĕ 137-мĕш дивизине янă, вăл маршран тӳрех çапăçăва кĕнĕ. Лукин командир пулса ертсе пыракан подразделени, нимĕçсен дивизине çапăçу валли йĕркеленме памасăр, противник çине флангран вăйлă наступлени тума пуçланă. Хĕрлĕ Çарăн Н-ски соединенийĕн ытти чаçĕсем нимĕçсен дивизине хăвăртах çавăрса илнĕ. Совет артиллерийĕ фашистсем çине вăйлăн пеме пуçланă. Артиллерирен персе тăнă хыççăн, пирĕн войскăсем атакăна кĕрсе кайнă. Политрук Ященко [illegible] подразделенипе нимĕçсем çине икĕ хут штык вĕççĕн атакăна илсе кайнă. Подразделени боецĕсем нимĕçсене çĕр çынна яхăн пĕтерсе тăкнă тата 4 тупă, 14 пулемет, темиçе миномет, 47 лаша тата ытти вооруженисем тытса илнĕ. Лейтенант Купец подразделенийĕ паттăррăн çапăçнă. Çак подразделенин красноармеецĕсем противника пысăк çухату кӳнĕ тата 6 станковăй пулемета стройран кăларнă. Пирĕн артиллери те ăнăçлăн кĕрешнĕ, вăл Германин çĕршер салтакĕсене вĕлерсе пĕтернĕ. Уйрăмăнах оруди командирĕ Кунденко палăрнă, вăл питех те тĕл персе, фашистсен 50 салтакне, 4 пулеметне тата 1 минометне пĕтерсе тăкнă. Оруди командирĕ Бедитько юлташ фашистсен мотоциклисчĕсен группине тата тăшман кавалерийĕн отрядне тӳрех персе пĕтерсе тăкнă. Пĕр флангра нимĕçсем хăйсене çавăрса илнĕ вырăнтан тухма хăтланса пăхнă, анчах вĕсене капитан Ковалев подразделенийĕпе танкистсем кĕтсе илсе каялла хăваласа янă.

Темиçе сехет çапăçнă хыççăн нимĕçсем, совет войскисем питех те вăйлăн хĕссе пынине чăтаймасăр, йĕркерен тухса тата хĕçпăшала, транспорта, боеприпассене пăрахса, тарма пуçланă. Çапăçу хирĕнче фашистсен салтакĕсемпе офицерĕсем питех те нумай вилсе тата аманса выртса юлнă.

* * *

Капитан Мануйловăн чаçĕ противника Е. пунктĕнчен хĕссе кăларнă та ăна йĕрлесе пыма тытăннă. Нимĕçсем 12 оруди, 25 станковăй пулемет, 15 миномет, боеприпассем тата аманнă салтаксемпе офицерсене нумай хăварса, грузовой автомашинăсем çине ларса васкавлăн чакса пынă. Фашистсем вăрман патне сывхарнă, кунта вĕсем хăйсене йĕрлессинчен пытанса çăлăнма шутланă. Анчах вĕсем çине оккупациленĕ зонăра кĕрешекен старший лейтенант Табашник подразделенийĕ пулеметсемпе минометсенчен пеме пуçланă. Нимĕçсен чакмалли çулне пӳлсе хунă. Çапăçу хирĕнче нимĕçсен 400 ытла салтакĕсемпе офицерĕсем вилсе юлнă. Фашистсене 150 çынна яхăн тыткăна илнĕ.

* * *

Хĕрлĕ Çарăн малалла тапăнса пыракан чаçĕсем вăрманта З. хули патĕнче çĕрле тăшман батальонĕ çине атакă тунă. Хăйсене хупăрласа илесрен хăраса, фашистсем васкасах каялла чакма пуçланă, станковăй пулемечĕсемпе миномечĕсене пăраха-пăраха хăварнă. Яшунский лейтенантăн роти çĕрлехи çапăçура хăюллăн кĕрешнĕ. Çапăçу пулнă вырăнта нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсен 200 çын вилсе тата аманса выртса юлнă. Пирĕн боецсем 8 станковăй пулемет, 3 миномет тата 19 çăмăл пулемет туртса илнĕ.

* * *

Фашистла самолет Ленинград патне вĕçсе пыма хăтланнă. Хула патне пынă çĕрте ăна пирĕн летчиксем—старший политрук Мурга тата лейтенант Никитин хăйсен истребителĕсемпе кĕтсе илнĕ. Пулеметран темиçе черет персе янă хыççăн, тăшман самолечĕн сылтăм моторĕпе сылтăм çунатти тĕтĕмленсе çунма пуçланă. Фашистсен летчикĕсем пушара сӳнтернĕ. Вара Мургапа Никитин юлташсем тăшман бомбардировщикĕ патне çывăхах пынă та, ăна çĕнĕрен атакăланă. «Юнкерс» çĕр çуммипе аялтан вĕçме пуçланă. Совет летчикĕсем нимĕç хыççăн пикировка туса, ăна çывăхри вăрман çийĕнче пĕтерсе тăкнă. Çак çапăçура летчик Мурга сывлăшра улттăмĕш çĕнтерӳ тунă.

* * *

Политрук Воронов ертсе пыракан боецсен группи разведкăра пулнă. Нимĕçсен ротине асăрханă хыççăн, Воронов юлташ ăна хупăрласа илме приказ панă. Боецсем атакăна хăюллăн ыткăннă. Ытла та хăвăрт тапăннă пирки ним тума аптăраса çитнĕ нимĕçсем ытлашши вăйлах хирĕç тăман, вĕсем часах çухалса кайнă. Красноармеецсем нимĕçсен 104 салтакне тата 1 унтер-офицерне тыткăна илнĕ. Трофейăсем хушшинче — çăмăл машина, 3 грузовик, фураж тиенĕ 6 повозка тата снарядсемпе пĕрле зенитнăй оруди пур.

* * *

Фашистсем йышăнса илнĕ совет хулисемпе ялĕсенчи халăх мĕнпур хаклă пурлăха хăйпе пĕрле илсе кайнă е пĕтерсе хăварнă. Пуяс шутпа фашистла вăрă-хурахсем православнăй чиркӳсене саратаççĕ. Нимĕç салтакĕсем чиркӳри ăпăр-тапăр япаласене, священниксен тумтирĕсене вăрлаççĕ, иконăсене капăрлатнă япаласене пуçтара-пуçтара илеççĕ. Заполье ялĕнчи чиркӳ сторожне 60 çулхи Семен Белобородова, вăрă-хурахсене хирĕç тăма хăтланнăшăн, фашистсем чиркӳ чанĕ патĕнчен тытса ывăтнă.

* * *

Советăн çулăмлă патриочĕсем—железнодорожниксем фронт валли кирлĕ грузсене вырăна хăвăртрах çитерессишĕн геройла кĕрешеççĕ. Машинист Мельников юлташăн бригади фронт çывăхĕнче вунă кун хушши паровоз çинчен анмасăр позда илсе çӳренĕ. Машинист Безуглый юлташа çул çинче икĕ хутчен амантнă пулнă, анчах та вăл эшелона кирлĕ вырăна кая юлмасăр вăхăтра илсе çитернĕ. Сызрань станцинчи депо машинисчĕ Туршинин юлташ, питех те кирлĕ задани илнĕ хыççăн, паровоз çинче пĕр улшăнмасăр 61 сехет хушши ĕçленĕ.

Йывăр составлă поездсене илсе çӳрекен машинистсен опычĕ транспорт çинче анлăн сарăлса пырать. Ярославль чугунçулĕн Сонково станцинчи депо машинисчĕсем пиллĕк кун хушшинче нормăран иртерсе 3400 тонна ытларах тиенĕ йывăр составлă поездсене 13 поезд илсе çитернĕ. Иваново деповĕнчи йывăр составлă поездсене илсе çӳрекен машинистсем вунă кун хушшинче нормăран иртерсе 4200 тонна ытла груз туртăрса кайнă.

Чугунçул транспорчĕнчи ытти ĕçсыннисем те машинистсенчен юлса пымаççĕ. Мускав—Киев чугунçулĕ çинчи Соловьев юлташ бригади норма тăрăх 72 сехет вырăнне вагона вăтам ремонтран 8 сехет хушшинче кăларать. Отделочный ремонт мастерĕн Терехов юлташăн бригади урапа çинчи фарăсене норма тăрăх 3 сехет те 10 минута вырăнне 27 минута хушшинче улăштарать.

Тбилисири паровоз деповĕнче ĕçлекен слесарь-автоматчик Чумуридзе юлташ насоссене юсама ятарласа приспособлени туса хатĕрленĕ. Халь ĕнтĕ слесарьсем çак ĕçе пиллĕк хут хăвăртрах тăваççĕ.

Геринга арестлени

НЬЮ ЙОРК, августăн 2-мĕш. «Нью уик» журнал пĕлтернĕ тăрăх, Геринга арестлени çинчен çӳрекен сăмахсем пĕтĕмĕшпех тĕрĕс пулнă. Лайăх пелсе тăракансем пĕлтернĕ тăрăх, Геринга тĕрмене хупнă.

Тĕлĕнмелле, тесе çырать журнал, Геринг кунçулĕ çинчен ютçĕршывсенчи пичетре тухнă пĕлтерӳ пирки нимĕçсем опровержени те памаççĕ. Герингăн сайра-хутра Германи пичетĕнче тухакан фотографийĕсене илес пулсан, вĕсем вара Геринг тĕрмере маррине çителĕклĕн кăтартса пани пулса тăмаççĕ. (ТАСС).

Нимĕçсен аманнă салтакĕсем нумай

СТАМБУЛ, июлĕн 30-мĕш. (ТАСС). Чехословакири тата Румынири госпитальсем нимĕçсен аманнă салтакĕсемпе тулса ларнă. Нимĕçсем хăйсен аманнă салтакĕсене пуринчен ытларах Германине мар, Румынипе Чехословакине нумай яраççĕ. Çакна вĕсем Хĕвелтухăç фронтĕнче тӳсекен калама çук пысăк çухатусене халăхран пытарас тесе тăваççĕ. Малашне фронта таврăнма пултарайман йывăр аманнă хăш-пĕр салтаксем хăйсене киле яма ыйтнă, анчах вĕсем ыйтнине пурнăçа кĕртмен. Фашистла влаçсем аманнă салтаксем киле таврăнсан халăха Совет Союзĕпе Германи хушшинчи вăрçă çинчен чăнлăха каласа парасран шикленеççĕ.

Ютçĕршыв корреспонденчĕсен черетлĕ пресс-конференцинче

Ютçĕршыв корреспонденчĕсен июлĕн 31-мĕшĕнче пулнă черетлĕ пресс-конференцинче Совет Информаци Бюровĕн начальник заместителĕ **С. А. Лозовский** юлташ çапла каланă:

— Енер Гитлершăн сиенлĕ тата ирĕклĕхе юратакан халăхсемшĕн усăллă икĕ событи пулса иртрĕ: Мускава г-н Гарри Гопкинс—Пĕрлешӳллĕ Штатсен президенчĕн личнăй представителĕ килчĕ, Лондонра çав кунах Совет правительствипе Польша правительстви хушшинче дипломатиллĕ çыхăнăва çĕнĕрен йĕркелесе ярасси çинчен килĕшӳ туса алă пуснă.

Çак событисем демократиллĕ çĕршывсен пĕрлĕх фрончĕ, гитлерла Германие хирĕç пыракан фронт сарăлса тата тĕрекленсе пынине кăтартса параççĕ, çавăнпа вĕсем пĕр-пĕринпе çыхăнса тăраççĕ.

Г-н Гопкинс Мускава мĕн тума килни çинчен хăех ăнлантарса пачĕ, çавăнпа та вăл калани çумне хушса калама кирлех те мар пулĕ. Нацистла варвăрствăна хирĕç, хăйсем никама пăхăнмасăр пурăнассишĕн кĕрешекен мĕнпур халăхсене Пĕрлешӳллĕ Штатсем пулăшма шутланине г-н Гопкинс Мускава килни тепĕр хут кăтартса парать.

Лондонра Совет правительствипе Польша правительстви алă пусса çирĕплетнĕ килĕшӳ çакна кăтартса парать: славянствăна пĕтерсе хурас лозунга пурнăçа кĕртессишĕн тăрăшакан гитлеризма хирĕç пыракан кĕрешӳре тăванла славян халăхĕсем ытларах та ытларах пĕрлешсе пыраççĕ.

Нимĕçсен оккупациллĕ влаçĕсем Польша республикин халăхне кунран кунах пĕтерсе пынине, вĕсем Польша халăхĕнчен садистла мăшкăланине, çавна май Польшăра пулса тăнă положенине тата унти пусмăр режимне кăтартса парса, Лозовский юлташ çапла каланă: Совет Союзĕнчи халăхсем Польша халăхĕн кунçулĕпе интересленмесĕр тăма пултараймаççĕ, мĕншĕн тесен Российăри тата Польшăри халăхсене яланах тăванла туйăмсем çыхăнтарса тăнă, вăл халăхсем çĕр çулсем хушши патша самодержавинчен хăтăлса ирĕке тухассишĕн пĕрле кĕрешнĕ.

Совет Союзĕпе Польшăн тăшманĕ пĕрре — гитлерла Германи. Çакă ĕнтĕ вырăссен, украинецсен, белоруссен, чехсен, сербсен, поляксен тата тĕнчери ирĕклĕхе юратакан ытти халăхсен пĕрлехи задачине палăртса парать.

Дипломатиллĕ çыхăнусене çĕнĕрен йĕркелесе яма, СССР территоринче Польша çарне туса хума т. ыт. тума палăртса алă пусса çирĕплетнĕ килĕшӳ, пуринчен малтан, ССР Союзĕпе Польша халăхĕсем, пĕрле çапăçса, варварла гитлеризма хирĕç пыракан кĕрешĕве çĕнтерӳллĕн вĕçлеме шутланине кăтартса пани пулать. Çак килĕшĕве туса, Совет Союзĕ пĕтĕм тĕнче умĕнче çакна уççăнах каласа пĕлтерчĕ: вăл ирĕклĕ, никама пăхăнмасăр пурăнакан Польша государствине туса хурассишĕн тăрать, вăл хăйĕн ирĕклĕхĕшĕн тата Польша ирĕклĕхĕшĕн, Польша никама пăхăнмасăр пурăнмалла тăвассишĕн, Польша халăхне фашистла правительсен юнлă режимĕнчен хăтарса ирĕке кăларассишĕн алла хĕçпăшал тытса çапăçать.

Çакăн пирки нимĕн иккĕленмелли те çук: ирĕклĕхе юратакан пур халăхсем те, уйрăмăнах Польшăри пĕтĕм халăх, çавăн пекех тата пĕтĕм тĕнчере сапаланса пурăнакан поляксем те, килĕшӳ тунине, Польшăн нациллĕ ирĕклĕхĕн тата унăн государстви никама пăхăнмасăр пурăнассин никĕсĕ пулса тăракан килĕшĕве тунине пысăк хаваслăхпа саламласа кĕтсе илĕç.

Физкультура ĕçне куллен çирĕплетсе пырар

Иккĕмĕш уйăх ĕнтĕ пирĕн тăван çĕршыв çине ултавлăн килсе тапăннă ирсĕр фашистсене хирĕç хĕрӳллĕ вăрçă пырать. Совет халăхĕн хăюллă воинĕсем тăван çĕрĕн кашни пусăмĕшĕн çирĕп кăкăрпа тăрса паттăррăн çапăçаççĕ. Социализмлă аслă çĕршывăн боецĕсен тӳсĕмлĕхĕпе хăюллăхне ирсĕр фашистсем халĕ ĕнтĕ хăйсен ĕнси çинчех тӳссе курчĕç, анчах ку пуçламăшĕ çеç-ха, вĕсен малашлăхĕ—Наполеон кунçулĕ, фашистсем те Наполеон кунне кураççех.

Хальхи вăрçăра темиçе пин совет физкультурникĕсем хăюллăн çапăçаççĕ, вĕсем хăюллăхпа паттăрлăх кăтартаççĕ.

Çамрăксен сывлăхне çирĕплетессишĕн пирĕн çĕршыври пек тăрăшни тĕнчере урăх нихăш çĕршывра та çук.

Пирĕн Совет Союзĕнче çамрăксен сывлăхне çирĕплетме кирлĕ условисене пĕтĕмпех туса панă. Çамрăксем валли темиçе çĕршер стадионсем, шыв станцисем, пиншер спорт площадкисем тата ытти те туса панă. Физкультура ĕçĕ валли правительство кашни çул миллионшар тенкĕ укçа парать. Пирĕн çамрăксем спорта юратаççĕ, çамрăксем çеç те мар, ватăрах арçынсемпе хĕрарăмсем те спорт ĕçне активлăн хутшăнаççĕ.

Физкультура сынна сиенсĕр, чăтăмлă, сывлăхлă, хăюллă пулма пулăшать.

Чăваш АССР Госпланĕнче ĕçленĕ В. Архипов Хĕрлĕ Çара кайнă чух çапла каларĕ: «Эпĕ 45 çулта, физкультура ĕçне 20 çул ытла хутшăнтăм, вăл мана сывлăха çирĕплетме нумай пулăшрĕ.

Фронта кайсан эпĕ тăшмансене хирĕç çирĕппĕн çапăçăп. Фашистла ирсĕрсем совет спортсменĕсен вăйĕ мĕнлине туйса илĕç».

Осоавиахим хула совечĕн инструкторĕ Казаков юлташ та спорта питĕ юратнă. Яланах тренировкăсем тунă. Кăçал хĕллехи сезонра вăл военизированнăй заочнăй ăмăртăва хутшăнса «Большевик» спорт обществинче пĕрремĕш вырăн йышăнчĕ, «Большевик» спорт обществи енĕпе йĕлтĕр спорчĕн чемпионĕн ятне илчĕ. Çав вăхăтрах вăл пăшалтан тĕл пеме те вĕреннĕ, снайпер пулнă. Халь вăл мобилизаци йĕркипе Хĕрлĕ Çара кайрĕ.

Отечественнăй вăрçă фрончĕсенче фашизма хирĕç Архиповпа Казаков пек çапăçакан физкультурниксем республикăра татах та нумай.

Спорт обществисен умĕнче халь ответлă та пысăк задачăсем тăраççĕ, вĕсен хăйсен ĕçне пĕтĕмпех тăван çĕршыв оборонине çирĕплетес енĕпе туса пымалла.

Халь çуллахи сезонăн чи хĕрӳллĕ вăхăчĕ. Физкультура ĕçне пур енĕпе те сарса пыма пирĕн пурте çителĕклĕ. Районсемпе ялсем нумайĕшĕ вăрмансемпе шывсем хĕрне вырнаçнă. Ку калама çук аван: шыв спортне вăйлатса пырас, вăрмансенче тактикăллă занятисем туса иртерес çĕрте вырăнти коллективсен пуçарăвĕ çеç кирлĕ.

Пирĕн республикăри физкультура организацийĕсен хăйсен умне çакăн пек задача лартмалла: кашни районра, колхозра, предприятире чăрмав сукмакĕсем туса обществăн кашни членне ун урлă каçма, умри чăрмавсене сиксе пăрахма хăнăхтарса пымалла.

Иртнĕ çулхи опыт хĕллехи сезона малтанах тата тĕплĕн хатĕрленекен организацисенче ĕç ăнăçлăн иртсе пынине кăтартса пачĕ. Çавăнпа та кашни спорт обществи йĕлтĕрпе çӳреме вĕренес тĕлĕшпе теориллĕ занятисене халех организацилемелле, çав вăхăтрах çурран походсем туса иртермелле. Походсем çырма-çатраллă, шыв-шурлă, вăрманлă вырăнсенче тумалла.

Физкультурниксемпе физкультурница юлташсем! Пирĕн тăван çĕршыв хаяр тăшмана хирĕç çапăçать. Тăшман вăйлă та хаяр, вăл, пире çĕнтерес тесе, пур майсемпе те усă курать, анчах вăл совет халăхне çĕнтереймĕ.

Пирĕнпе аслă Сталин, Сталин пире çĕнтерӳ патне илсе пырать. Тăван çĕршывшăн, тăван Сталиншăн хамăр пурнăçа шеллемесĕр кĕрешер.

С. АСТАФЬЕВ.

Çамрăк кадрсем

ÇĔМĔРЛЕ. Çак кунсенче Мыслецри мехлесопунктра ФЗО шкулĕнчен вĕренсе тухнă çамрăк рабочисем ĕçе тытăнчĕç. Малтанхи кунсенчех çамрăк ăстаçăсем хăйсен ĕçне тĕплĕн вĕренсе çитнине кăтартса пачĕç.

З. Волков, В Миронов, Л. Изосимов, возчиксем хăйсен кулленхи ĕç нормине 180—200 процент таран тултарса пыраççĕ. Çавăн пекех, кураç хатĕрлес плана И. Матвеев, В. Родионов 150—190 процент, Илпачкин, Ефимов, Евдокимов, Дмитриев юлташсем кулленех 140—170 процент тултараççĕ.

А. Т. АФАНАСЬЕВ.

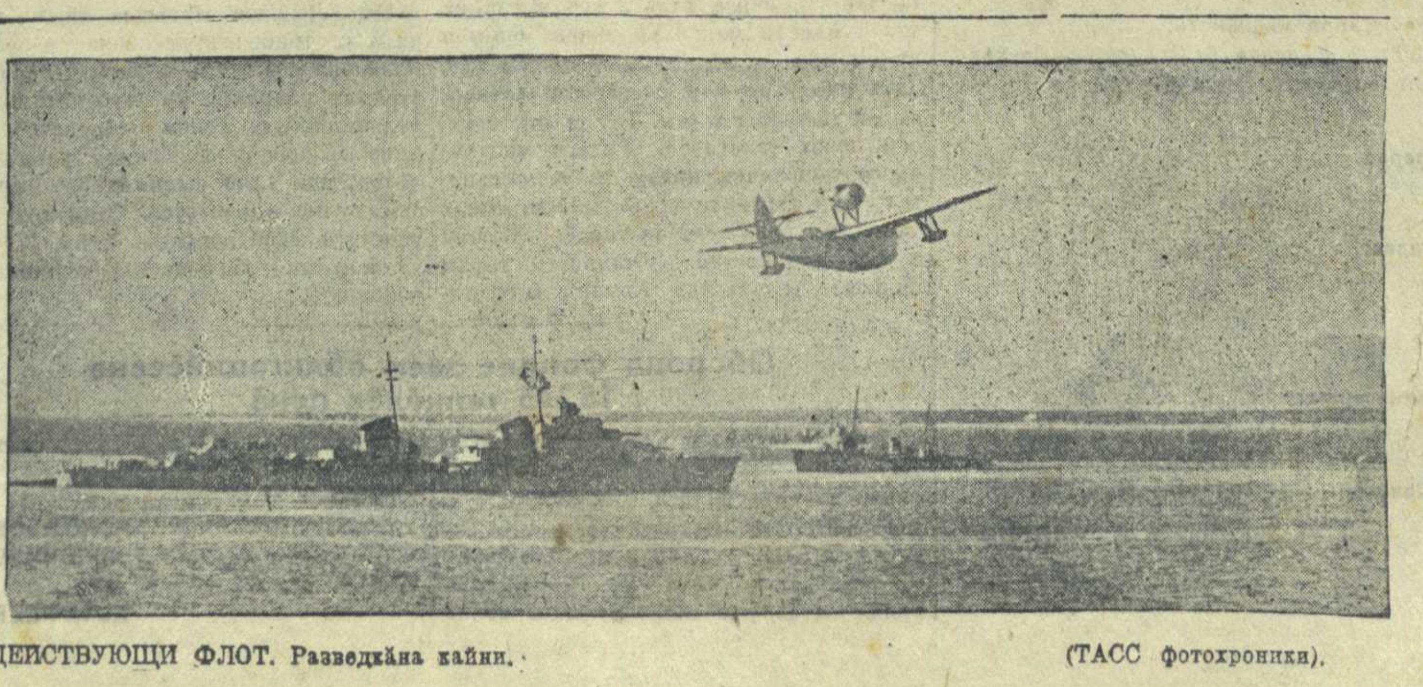

ДЕЙСТВУЮЩИ ФЛОТ. Разведкăна кайни.

(ТАСС фотохроники).

Çĕртме уйне таса тытмалла

Хăшпĕр колхозсенче çĕртме тунă уя иçетрен нимĕнле те уйăрса илме май çук. Хура пусă тес — пĕрре те хура мар, час-часах вăл сип-симĕс выртать. Çавăн пек, Сăмахран, Шупашкар районĕнчи Усадка ялĕнчи колхозăн çĕртме уйĕ. Кун пек тĕслĕхсем ытти колхозсенче те пур. Çакă вăл çĕртме уйĕшĕн тăрăшманнине пĕлтерет. Ун пек колхозсенче ĕç «меслечĕ» çакăн пек: хăй вăхăтĕнче çĕртме сухи тăваççĕ те, кайран вара ун çинчен аса та илмеççĕ. Хăшпĕр колхозсем çĕртме сухи туса çитермесĕрех хăварнă. Сăмахран, Етĕрне, Çĕрпӳ, Сĕнтĕрвăрри МТ Станцийĕсем çĕртме сухи тăвас плана тултарайман.

Нумай колхозсем çĕртме сухине вăхăтра туса ирттерчĕç, çĕртме уйне вăхăтран-вăхăта культиваци тусах тăраççĕ. Акă, «МОПР» колхозра (Йĕпреç р.) ирхи çĕртме тунă çĕре иккĕмĕш хут сухаласа тухнă. Уйра çумкурăксем çук.

Кăçал çĕртме сухинче МТ Станцийĕсем аван ĕçлерĕç. Ку тĕлĕшпе вĕсем плана ытлашшипех тултарнă. Куславкка, Сĕнтĕр, Шупашкар машинно-тракторнăй станцисем уйрăмăнах лайăх ĕçленĕ.

Колхозсем çĕртме уйне сахал мар тислĕк турттарчĕç. Малта пыракан колхозсем минераллă çăнăхсем те чылай сапнă. Минерал çăнăхне сапас ĕçе вăйлатсах пымалла. Республикăра фосфорит çăнăхĕ пур. Фосфорит çăнăхне тиесе кайма кашни районах план панă. Ăна пурнăçа кĕртмеллех.

Çĕртме сухи тунă çĕре культиваци тăвасси çине уйрăмăнах тимлĕн çаврăнса пăхни кирлĕ. Йĕпреç МТС тракторнăй бригадисем культиваци тумалли плана тултарнă. 1-мĕш бригада (бригадирĕ Яковлев юлташ) культиваци тумалли плана 101 процент тултарнă. Шăхасан, Калинински тата Ишлей районĕсенче те ку тĕлĕшпе начар мар ĕçлеççĕ. Ытти районсен вĕсенчен пример илмелле пулать.

Чылай колхозсенче çĕртме уйне çумкурăк пусса илнĕ. Çĕртме уйĕ культиваци тума ыйтать. Культиваци тумалли плана тултармаллах. Кĕрхи тырăсене акмалли уй таса та çемçе пулмалла.

И. А.

Çумкурăк саракан вырăн

ЭЛĔК. Мăн-Вылăри «Красная заря» колхозра çуртыррисене тата техникăллă культурăсене çумкурăксенчен пĕтĕмĕшпех тасатнă. Кушит те аван. Анчах, çумкурăксене пĕтĕмпех тĕп тăвас тесен, вĕсене пĕр çĕрте те хăвармалла мар. Кунта ку тĕлĕшпе пурне те туса çитермен-ха. Колхозăн çĕртме уйĕ — çумкурăк саракан вырăн пулса тăрать. Çĕртме уйне культиваци тумалла, çумкурăксемпе силос хывнă çĕрте усă курмалла.

Çумкурăксемпе силос хывнă çĕрте колхозри иккĕмĕш тата тăваттăмĕш бригадăсем начар мар ĕçлеççĕ, вĕсем ытти бригадăсенче малта пыраççĕ. Колхоз паянхи куна 100 тонна силос хывнă.

И. ЕВДОКИМОВ.

Ирсĕр фашистсем пирĕн ырлăхпа усă кураймĕç

КАНАШ. («Чăваш Коммуни» корр.). Пирĕн совет халăхĕ хăйĕн тăван çĕршывне чĕререн юратать тата ăна тăшманран сыхлама хатĕр тăрать. Вагонсем юсакан заводри партбюрона халăх ополченийĕн ретне илме ыйтса çырнă заявленисем кашни кун пырсах тăраççĕ.

«Тăван çĕршыв хăрушă кунсене пурăнса ирттерет. Халăхсен çулпуçĕ И. В. Сталин юлташ пĕтĕм совет халăхне тăван çĕршыва урса кайнă фашистсенчен сыхлама чĕнет. Эпĕ 53 çул пултартăм пулсан та, çирĕп те чăтăмлă. Граждăн вăрçинче хамăн ирĕкпе кайса интервентсене хирĕç çапăçрăм. Халĕ манăн ывăл—Михаил тата кĕрӳ Хĕрлĕ Çар боецĕсем пулса тăшмана хирĕç çапăçаççĕ, совет çĕрĕн кашни пусăмне сыхласа тăраççĕ.

Мана халăх ополченийĕн ретне илме ыйтатăп. Çар ĕçне тепĕр хут тĕплĕн вĕренсе, халăх ĕçĕшĕн тӳрĕ кăмăлпа кĕрешме пулатăп»,—тесе çырать товарнăй комбинатри слесарь Абрамов.

Абрамов лайăх производственниксенчен пĕри. Плана яланах ирттерсе тултарать. Виççĕмĕш Пятилетка (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заема 1000 тенкĕлĕх çыраннă. Заем укçине срокчен тӳлесе татма сăмах панă.

Слесарь Иван Корякин çапла çырать: «Гитлерăн фашистла йыткĕтĕвĕн ирсĕр ĕçĕ мана хытă тарăхтарать. Вĕсем хăйсен таса мар урисемпе пирĕн совет пахчине килсе кĕчĕç. Анчах вĕсем пирĕн пахчари ырлăхсемпе нихăçан та усă курайĕç, тутлă çимĕçсене çиеймĕç. Тăхлан пулясемсĕр пуçне, вĕсем валли урăх нимĕн те пулмĕ. Эпĕ юнĕçен фашистсене тĕпĕ-йĕрĕпе пĕтериччен кĕрешме хатĕр тăратăп».

Инженер А. Байпуратов, парти членĕн кандидачĕ Гришин тата ытти чылай юлташсем хăйсем халăх ополченийĕн ретне тăма хатĕрри çинчен пĕлтереççĕ. «...Манăн 4 шăллăм пур. Эпир пурте совет влаçĕ вăхăтĕнче воспитани илсе ӳснĕ тата пурте Хĕрлĕ Çар ретĕнче пулнă. Чи кĕçĕнни—Александр хальхи вăхăтра фашистсене хирĕç çапăçать. Андрей белофинсене хирĕç пынă çапăçăвăн участникĕ. Халĕ вăл хăйне фронта яма ыйтса заявлени пачĕ. Эпир пурте тăшмана хăвăртрах çĕнтересшĕн. Мана халăх ополченийĕн ретне илме ыйтатăп»,—тесе çырать Гришин.

Кантăр сӳсĕ пухса хатĕрлесси

Германи фашизмĕ тата миллионшар ĕççыннисен юнĕпе вараланнă, намăссăр Гитлер пирĕн çĕршыври рабочисемпе хресченсен 1917 çулта çĕнсе илнĕ телейне пĕтерсе хума ĕмĕтленет. Анчах та тискер бандитсен ушкăнĕ хăйĕн ĕмĕтне нихăçан та пурнăçа кĕртеймĕ.

Пирĕн çĕршыври ĕççыннисем коммунистла парти тата халăхсен çулпуçĕ Сталин юлташ тавра тачă пĕтĕçсе тăраççĕ. Çакăн пек пĕр шухăш-кăмăлпа, пĕр ĕмĕтпе пурăнакан халăха нимĕнле вăй та çĕнтереймест. Совет халăхĕ çĕнтерӳ пирĕнте пулассине çирĕппĕн шанса тăрать.

Комсомольскипе Канаш районĕсенчи малта пыракан колхозсем, Германи фашизмĕн вăрă-хурахла ĕçĕсене ответлесе, сӳс тылласа пĕтернĕ, государствăна 1941 çулшăн памалли кантăр сӳсне парса татнă. Канаш районĕнчи «Новая жизнь» колхоз 250 килограмм вырăнне 400 килограмм панă. Сӳс ытларах пухса пани вăл—тăшмана хăвăртрах пĕтерме пулăшни пулать.

Сӳс оборона ĕçĕнче пысăк вырăн йышăнса тăнине нихăçан та манма юрамасть. Государствăна лайăх пахалăхлă сӳс хатĕрлесе парса, хамăр çĕршывăн оборонине тата та çирĕплетер.

Н. МАЛЬЦЕВ.

Заготпунктра

Шупашкарти Заготскот конторине кашни кун ирхине, 6—7 сехетрех, surăхсем тиенĕ, ĕне кăкарнă, утă тиенĕ лавсем пыра пуçлаççĕ. 9 сехет тĕлне 30—40 лав пуçтарăнать. Хĕрӳ ĕç вăхăчĕ. Пурте государствăна пама илсе пынă выльăхсене тата утă лавĕсене часрах парса кайма васкаççĕ. Мĕншĕн тесен, колхозниксемшĕн кашни сехет, кашни минута хаклă.

Акă Шупашкар районĕнчи «Красный партизан» колхозран виçĕ лав сыснасем тиесе килнĕ. Сыснасем мăнтăр, чух сывлаcа выртаççĕ.

— Ку сыснасем пирĕн пĕлтĕрхи çурăсем. Кашни сысна 2-шер центнер туртаççĕ. Ыраш вырма тухиччен, государствăна аш-какай парса татма шутларăмăр, — тесе пĕлтерет фермăри работник Константинов юлташ.

«Красный партизан» колхоз государствăна утă парса татнă.

— Ыраш вырсан, чи малтанхи тырра государствăна пама хатĕрленетпĕр. Утă парса татнă. Паян 1942-мĕш çулшăн аш-какай парса тататпăр, — тесе пĕлтерет Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Молотов ячĕпе тăракан колхоз членĕ Григорьев юлташ.

Акă 5 лав утă тиенĕ урапасем çитсе чарăнчĕç. Ку лавсем тӳрех йăлăмран килнĕ. Вĕсем Буденный ячĕпе тăракан колхозран. Лав çинчи утă сухан пек симĕс.

Выльăхсемпе утă тиенĕ лавсем Заготскот контори умĕнче нимĕн ир пуçласа каçчен таталмаççĕ. Колхозсем тырă вырма тухиччен государствăна аш-какай, утă парса татма тăрăшаççĕ.

М. ДАНИЛОВ-ЧАЛДУН.

КĔСКЕН

▲▲ МĂН-ВЫЛĂРИ (Элĕк р.) «Красная заря» колхозра строительство ĕçĕ сарăлсах пырать. Çак кунсенчех 35.000 пин кирпĕч вырнаçмалăх сарай туса çитерчĕç. Кунсăр пуçне 500 чăх валли вите тунă. **И. ЕВДОКИМОВ.**

▲▲ ШАККĂЛ (Канаш р.) ялĕнче медсестрасем хатĕрлеме икĕ эрнелĕх курс организациленĕ. Курса фельдшерица Миронова юлташ ертсе пырать. Унта 12 хĕрача вĕренет.

В. ИГНАТЬЕВ.

Учительсемпе вĕренекенсен паха ĕçĕсем

Республикăри учительсемпе шкул ачисем пирĕн Хĕрлĕ Çарăн тылне çирĕплетес ĕçре паха тĕслĕхсене кăтартаççĕ. Учительсемпе вĕренекенсем колхозсен, совхозсен, предприятисен ĕçне хутшăнасси кунсеренех ÿссе пырать.

Колхозри ĕçсене учительсене, вĕренекенсене явăçтарас тĕлĕшпе Ярабайкассинчи (Ишлей р.) туллимар вăтам шкул директорĕ орденоносец К. И. Тетерина юлташ çине тăрса тимлет. Уйхир ĕçĕсене тума Тетерина юлташ 5 звено организациленĕ, вĕсенче 125 ача. Ку звеносем çум çумлас, пахча-çимĕçсене шăварас тĕлĕшпе ĕçлеççĕ, вĕсемех тырă вырас, кĕлте çыхас ĕçе хутшăнмалла. Кунсăр пуçне вĕренекенсем красноармеецсен çемьисене ачасене пăхма, пахча-çимĕçсене çупраса тăма пулăшаççĕ.

Мăналти (Ишлей р.) туллимар вăтам шкулта вĕренекенсем 59 ача хирте тата çимĕç пахчисенче ĕçлеççĕ, 5 ача выльăхсене пăхаççĕ. Хăймалакассинчи (Ишлей р.) туллимар вăтам шкулта вĕренекенсем Дивиткин учитель ертсе пынипе пĕве пĕвеççĕ, пурĕ 63 ача ĕçлет. Ишекри вăтам шкулта вĕренекенсем Данилов учитель ертсе пынипе колхозăн кайăк-кĕшĕк ферминче, çул юсас ĕçре, çимĕç пахчинче ĕçлеççĕ; кайăк-кĕшĕк ферминче 15 ача, çулйĕр ĕçĕнче 30 ача, уйра 135 ача ĕçлеççĕ.

Улатăр хулинчи 6, 7, 9, 10-мĕш номерлĕ шкулсенче вĕренекенсем районри колхозсенче, вăрман завочĕсенче ĕçлеççĕ. Вăрман завочĕсене ĕçлеме 32 ача, колхозсене 265 ача тухса кайнă, вĕсемпе пĕрле 47 учитель ĕçлеççĕ.

Кувакинори вăтам шкул учителĕсем махорка хирĕсенче ĕçлеççĕ, нимрен ытла Кабаевская учительница ударлăн ĕçлет, вăл уй-хир ĕçне тумасăр пĕр кун та ирттермест.

Сутяжнойри вăтам шкул учителĕсем Сосуновпа Зараев юлташсем июнĕн 23-мĕшĕнчех отпускран хăйсен ирĕкĕпе таврăнса колхоз ĕçне тытăннă.

Елчĕкри (Куславкка р.) вăтам шкулта вĕрентекен учительсем А. П. Иливанова, Н. И. Иливанова, Т. Н. Смирнова, Яковлева Елчĕк колхозĕнче активлăн ĕçлеççĕ; ку шкулта вĕренекенсем 30 ачана яхăн, К. И. Смирнов учитель ертсе пынипе, колхоз лашисене пăхаççĕ.

Колхозсенче, совхозсенче, предприятисенче учительсемпе вĕренекенсем ĕçĕн паха тĕслĕхĕсене кăтартса параççĕ. Колхозсемпе предприятисен ĕçне пулăшас движени шкулсенче сарăлсах пырать.

А. ОТАЧКИН.

Пурçăн хуртне иккĕмĕш хут апат параççĕ

Кăçалхи çул юман çулçи çисе ĕрчекен пурçăн хурчĕсене пирĕн республикăра 53 колхозра пăхса ÿстереççĕ. Ялхуçалăхăн çак çĕнĕ отраслине колхозсем ăнăçлăн вĕренсе пыраççĕ. Ишлей районĕнчи «Чăндр», «Коммунист», Октябрьски районри «Путь Ленина» тата Калинин ячĕпе тăракан колхозсенче пурçăн хурчĕн çуркунне апат панă коконĕсем ÿссе çитеççĕ. Халĕ çав колхозсенче пит паха коконсем пухса илме хатĕрленеççĕ.

Хальхи вăхăтра Куславкка, Çĕрпÿ, Октябрьски тата Ишлей районĕсенчи хăшпĕр колхозсенче пурçăн хуртне иккĕмĕш хут апат пама тытăннă. Çав колхозсенче пурçăн хурчĕн гренине инкубацилесси ăнăçлăн пулса иртрĕ.

Н. КОНДАКОВ.

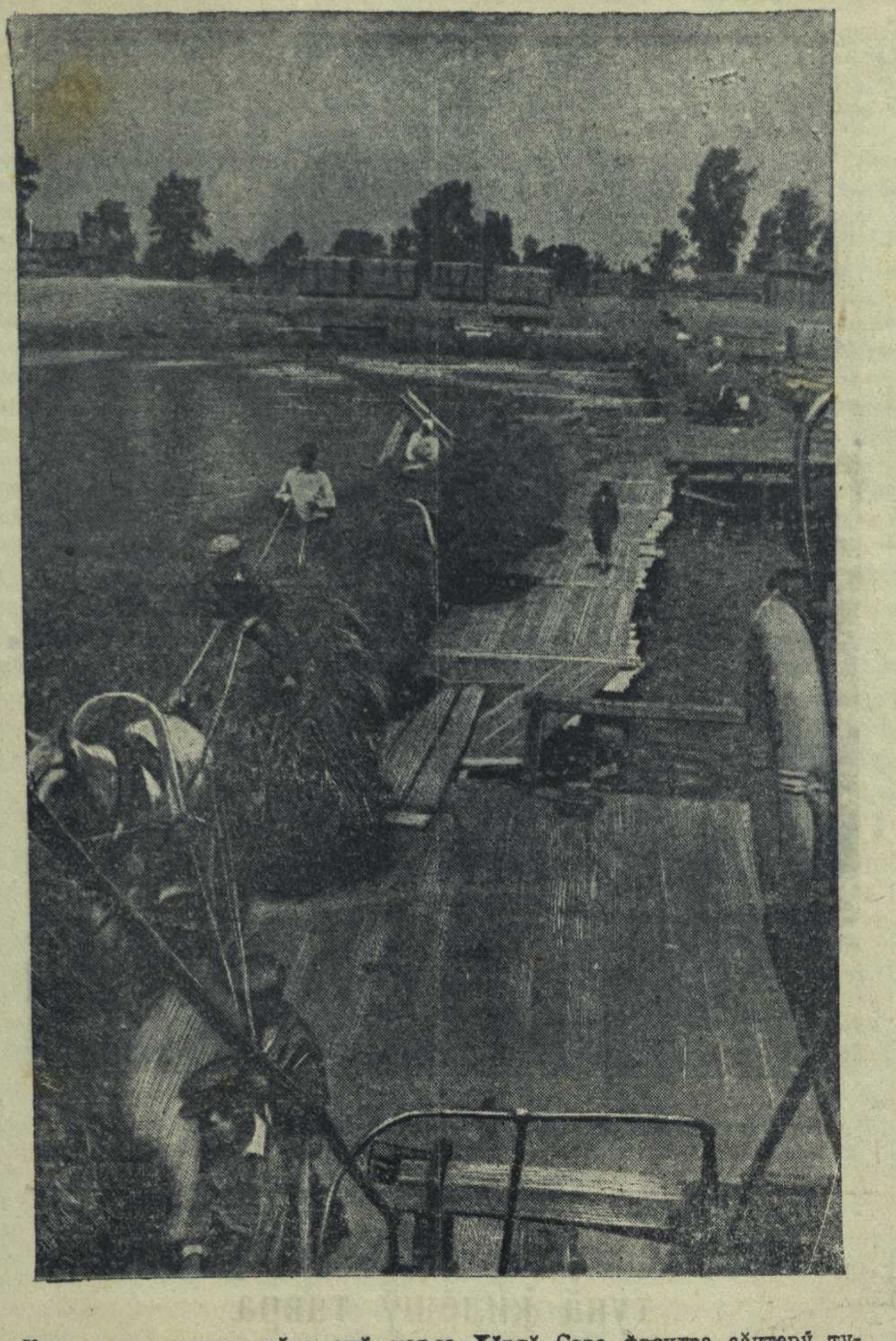

Колхозсем государствăна утă парса Хĕрлĕ Çара фронтра çĕнтерÿ тума пулăшаççĕ. ÿКЕРЧĔК ÇИНЧЕ: Шупашкар районĕнчи «1-ое Мая» тата «Красный конь» колхозсем государствăна пама йăлăмран утă тиесе каçаççĕ. Е. Цыганов фото-ÿкерчĕкĕ.

Большевикла агитацин вăйĕ

КАНАШ. Предприятисенчи, чугунçул транспортĕнчи тата колхозсенчи пуçламĕш парторганизацисем агитациллĕмассăллă ĕçсене отечественнăй вăрçăн задачисене тивĕçлĕн урăхлатса çĕнетсççĕ. Агитаторсен большевикла сăмахĕ халĕ нихăçанхинчен витĕмлĕ, вăл ĕççыннисене тăван çĕршыва сыхласси шĕн ытларах та ытларах кĕрешĕве чĕнекен пулса тăчĕ.

Канаш станцин деповĕнчи агитатор Сергеев юлташа ир те, кăнтăрла та, каçхине те рабочисем хушшинче курма пулать. Вăл рабочисене Совет Информаци Бюровĕ паракан пĕлтерÿсене, хаçатсенче пирĕн хĕрлĕ воинсен çапăçури ĕçĕсем çинчен çырнă материалсене вуласа парать.

Товарнăй дворта Кудрявцев юлташ агитатор пулса ĕçлет. Вăл кунта рабочисене брака йăлтах пĕтерме, груссене лайăх сыхласа усрама мобилизацилеме пултарчĕ. Грузчиксен бригади пысăк активлăхпа ĕçлет. Совкин юлташ нормăна 313 процент, Павлов тата Соловьев юлташсем 210—290 процент таран тултараççĕ.

Канаш станцинчи дежурнăй Ефанов смени лайăх ĕçлет. Ефанов юлташ, хăй агитатор пулнă май, стрелочниксемпе составительсене кашни сменăра пухса, вĕсене халĕ чугунçул транспорчĕ умĕнче тăракан задачăсем çинчен ăнлантарса парать. Кунта составитель Гуськов юлташ уйрăмăнах лайăх ĕçлет.

Вагонсен цехĕнче Белоусов юлташ агитатор пулса ĕçлет.

Отечественнăй вăрçă кунĕсенче вагонниксен коллективĕ сыхăлăха нумай вăйлатрĕ. Вĕсен задачи — вагонсене хăвăрт тата лайăх юсасси пулать. Семенов, Петров, Воронцов слесарьсем кирлĕ чухне 14—15 сехет хушши ĕçлеççĕ, нормăна 240—250 процент таран тултараççĕ. Агитатор Белоусов юлташ вĕсен ĕç опычĕ çинчен, вĕсем фронта пулăшасшăн мĕнле кĕрешни çинчен ытти рабочисене каласа парать.

Вагонсем юсакан заводра агитаци ĕçне парти активĕ куллен хутшăнать. Дубовой юлташ калаçусене питĕ интереслĕ туса ирттерет. Вăл ирттерекен калаçусене итлеме рабочисем 100 çынна яхăн пухăнаççĕ. Нумай пулмасть заводра рабочисемпе производство командирĕсен митингĕ пулса иртрĕ. Унтах рабочисемпе командирсем 30 çын ытла хăйсене халăх ополченине илме ыйтса заявлени пачĕç. Заявлени панисен шутĕнче слесарь Абрамов, мастер Бузаев, слесарь Дудкин юлташсем пур. Агитаторсем кашни кунах рабочисем хушшинче пулаççĕ. Агитациллĕ-массăллă ĕçе куллен туса пыни рабочисен производствăллă активлăхне ÿклет. Стахановла вахтăна тăрасси иртнĕ вăхăтра уйрăм цехсенче кăна пулнă пулсан, халĕ çак движени мĕнпур цехсенче сарăлса карĕ. Тимĕрç цехĕ пуринчен малта пырать, вăл кулленхи заданине яланах ирттерсе тултарать.

И. КОРНИЛОВ.

Колхоз çамрăкĕсем хĕрÿллĕ ĕçре

ИШЛЕЙ. Чурачăкри промысла артелĕ 1941 çулти çурçуллăх плана срокченех 104,5 процент тултарнă. Юлашки вăхăтра артель членĕсем нихçанхинчен те пысăк хастарлăхпа ĕçлеме тытăнчĕç. Ф. Сорокин, Ф. Матросов, М. Алексеев тата ытти юлташсем те хăйсен планне ытлашшипех тултарнă.

Колхозсенче те пысăк çĕкленÿпе ĕçлеççĕ. Нумай колхозсем государство умĕнчи обязательствăсене срокченех парса татаççĕ. Кăçалхи обязательство шучĕпе «Красный танк» колхоз 116 центнер, «Труд» колхоз 72 центнер тата ытти колхозсем те государствăна тырă леççе панă.

Нумай колхозсенче утă çулса пĕтернĕ Ку ĕçре пионерсем пит те активлăн ĕçлерĕç. Халĕ вĕсем уйхирти тырра пуçтарса кĕрес ĕçре пулăшма хатĕрленеççĕ. Доронин ячĕпе тăракан колхозра уборка вăхăтĕнче пучах пуçтарма 7—8 ачаран звеносем тунă. Хăшпĕр пионерсем фронта кайнă çынсене ачасем пăхса пулăшаççĕ. Пионерка Горшкова Августа, фронта кайнă А. Степановăн икĕ ачине пăхса, унăн арăмне пысăк пулăшу парать.

Пионерсем хушшинче тимĕр-тăмăр пухас ĕç те ăнăçлăн пырать. Карл Маркс ячĕпе тăракан колхозра, комсомолăн пуçламĕш организаци секретарĕ А. Иванов юлташ ертсе пынипе, пĕр кун хушшинче пĕр тонна тимĕр пухнă. Ку ĕçре уйрăмах А. Свешников, Н. Сорокин пионерсем тăрăшса ĕçлерĕç.

Пионерсен пулăшуне колхозниксем ырлаççĕ. Вĕсем çĕнĕ вĕренÿ çулне хатĕрленме шкулсене пулăшаççĕ. Ярабайкассинчи пуçламĕш шкула «Коммунизм», «Красная Чувашия», Доронин ячĕпе тăракан колхозсен членĕсем юсаса лартрĕç. «Мировой Октябрь», «Автогигант» колхозсен членĕсем шкула 70 кубла метр вутă татса хатĕрлесе пачĕç.

Е. ТЮРИН.
Д. МИХАЙЛОВА.

Çырла пысăк тупăш парать

ÇĔРПУ. Районри чылай колхозсем 3—4 çул ытла ĕнтĕ тĕрлĕрен çырласем ĕрчетес тĕлĕшпе ĕçлеççĕ. Иртнĕ çулсенче çырларан пысăк тупăш илнĕ колхозсем çырла плантацине çултан çулах ÿстерсе пыраççĕ. Туçири «Цивильстрой» колхозăн çырла плантацийĕ кăçал пĕр гектара çитрĕ. Çавăн пекех Куснарпуçĕнчи «Коснария» колхозăн—1,25 гектара тата Чăрăшри «Новая сила» колхозăн—2 гектара çитнĕ.

Çырла ĕрчетес тĕлĕшпе «Цивильстрой» колхозăн звеньевойĕ Ф. Кузьмин, «Коснария» колхозăн звеньевойĕ К. Марков тата «Новая сила» колхозăн звеньевойĕ Потапов юлташсем аван ĕçлеççĕ. Вĕсем уйрăмăнах СССР Совнаркомĕпе ВКП(б) Центральный Комитечĕн ĕçшĕн хушса тÿлесси çинчен йышăннă постановленийĕ тухнă хыççăн татах та лайăхрах ĕçлеме пуçларĕç.

Районри колхозсем вăтам шутпа пĕр гектар лаптăк çинчен 25 центнер çĕр çырли пухса илмелле. Июлĕн 25-мĕш тĕлне «Цивильстрой» колхозăн звени 400 тăваткăл метр лаптăк çинчи плантацирен 100 килограмм вырăнне 200 килограмм çырла пухса илчĕ. Кăçалхи çырлана сутса колхоз 1 370 тенкĕ тупăш илнĕ. Çавăн пекех К. Марков, Потапов юлташсен звенисем те çĕр çырли тухăçлăхне 1,2—2 хут ÿстерчĕç.

Çĕр çырли тухăçлăхне 1,5—2 хут ÿстернĕшĕн Кузьмин, Марков тата Потапов юлташсен звенисем натурăпа преми илчĕç.

Гр. ПЕТРОВ.

ПУСĂРА

(КАЛАВ)

Ĕç шавлă, кăмăллă пырать. Ача-пăчасен усă сасси ян та ян илтĕнет. Çĕнĕ бригадир Анук, хул айне хыт хупăллă тетрадь хĕстернĕ, ача-пăча ушкăнĕ патĕнчен иртсе каять. Анук бригадире упăшки Хĕрлĕ Çара кайнă кун кĕнĕ, хаяр çеç, çак кунсенче çеç бригадирта ĕçлеме тытăннă. Çапах пит аван бригадир: чавсана таврăнса ĕçлет, хăй çавăнтах ĕç мĕнле пынине тĕрĕслет, кам мĕнле ĕçленине сăнать.

— Тасарах çумлăр, ачасем,—терĕ Анук, çумласа кайнă каçалăкра пĕр кăвак чечеклĕ курăка тăпăлтарса. — Тасарах кирлĕ, тырри нумайрах пултăр, Хĕрлĕ Çара аçусем, пиччусем патне ытларах тырă ярăпăр.

Ачасене çапла каласа, Анук тепĕр вĕçнелле кайма пăрăнчĕ.

— Чĕнер-ха Анука,—терĕ Марье инке.

— Анук, кил-ха кунта!—кăчăк туртрĕ Марук.

Анук Марье инкепе Марук патне пычĕ. Марье инке вăрăмăн сывласа, тем çинчен каласа пама тытăнчĕ, вара Марук аллисене кантаркаласа калаçса илчĕ, юлашкинчен Анук сăмах хушрĕ.

— Тем пекчĕ апла тусан!—терĕç Марье инкепе Марук.

— Юрĕ, калаçса пăхăпăр-ха пурте пухăнсан,—терĕ Анук. Унăн пичĕ калама çук усă кăмăллă, ăслă куçĕсемпе вăл Марьепе Марук çине савăнса пăхрĕ, унтан малалла утрĕ.

* * *

Кăнтăрла иртрĕ. Пусăри çынсем пусă хĕрĕнчи çерем çине тухрĕç. Ялтан икĕ лав килчĕç. Пĕр лавĕ çинче çемçе çăкăр шăрши килет. Тепĕр лавĕ пичкепе. Ача-пăча пичке патне кружка, пурак, пĕчĕк витресем илсе чупса пычĕç. Пĕлеççĕ ачасем: пичкере тутлă квас пур, ĕçме пит усă.

Апат çинĕ хушăра виç хĕрарăм: Анук, Марье инке тата Марук каллех тем çинчен калаçаççĕ.

— Мĕн вăрттăнтарах пек калаçатăр çак эсир?—терĕ пĕр хĕрарăм.

— Кăшт тăр-ха, хăвах пĕлетĕн акă.

Апат çисе пĕтернĕ çĕре пуштă салатакан пионер та хаçатсем йăтса çитрĕ, салатрĕ. Хĕрарăмсем, ача-пăчасем хаçат вулама тытăнчĕç.

Анук активлăрах хĕрарăмсемпе пĕрерĕн-икшерĕн калаçкаласа илчĕ. Хĕрарăмсем пурте темшĕн хавас, пурте кăмăллă.

— Юлташсем, каннă хушăра кăштах пуху пекки туса илер. Малтан фронт хыпарĕсем çинчен, Хĕрлĕ Çарти паттăрсем тăшманпа кĕрешни çинчен каласа парăпăр, вара тепĕр ыйту... Хĕрлĕ Çара пулăшасси!—терĕ Анук.

— Юрать!—терĕç хĕрарăмсем, ачапăчасем. Пĕр çĕрелле пухăнса ларчĕç. Информаци Бюровĕ пĕлтерĕвĕн содержанине пионер-вожатăй Матвеева Лариса каласа пачĕ, ун хыççăн Анук калама тытăнчĕ.

— Пирĕн тăван çĕршыв çине тăшман тапăннине пурте пĕлетпĕр. Тăшманпа çапăçма эпир хамăр колхозран чылай çын ăсатрăмăр. Хăшĕн упăшки кайрĕ, хăшĕн—ывăлĕсем, хăшĕн ашшĕ кайрĕ. Партипе Совет правительстви вĕсене тăван çĕршыва сыхлама чĕниччен вĕсем пурте колхозра, кашни харпăрхăй вырăнĕнче ĕçленĕ, халĕ çарта вĕсем. Анчах пушă тăратмарăмăр эпир вĕсен вырăнне: арçын шофер вырăнне хĕрарăм шофер тупăнчĕ, арçын тракторист вырăнне—хĕрарăм. Хĕрарăмсем, вăй çитекен ача-пăчасем, юлашки çулсенче ĕçлемен ватăсем,—пурте ĕçе тухрĕç. Чакмарĕ колхоз вăйĕ. Пур ĕçе те пĕр сехет кая юлмасăр туса пыратпăр. Тÿлевсене пурне те срокчен татрăмăр. Сталин юлташ радио тăрăх тухса каланине ответлесе, эпир государствăна тырă патăмăр. Сĕт-çу, аш-какай, çăмарта, çăм эпир парса татнă. Эпир государствăна пĕтĕм парăмсене срокчен парса татнă пулсан, пирĕн лăпланса лармалла-ши? Çук! Хĕрлĕ Çара, Хĕрлĕ Флота, Авиацине çĕнĕрен те çĕнĕ пулăшу кирлĕ, пулăшу паратпăрах! Хĕрлĕ Çара, хамăр çĕршыва сыхлас ĕçре тата ытларах пулăшас тесе, ятарласа Хĕрлĕ Çар ячĕпе уйрăм ĕçкунĕсем тăвас терĕмĕр, çав ĕçкунĕсен тыррине халех колхозран авансла илсе, государствăна сутар, тыррине правлени паянах станцине леçтĕр...

Малалла Анук калани илтĕнми пулчĕ: ача-пăчасем, хĕрарăмсем шăпăртаттарса алă çупса ячĕç.

— Пит аван! Хĕрлĕ Çар валли тырă кирлĕ!

— Хаваспа сутатпăр хамăр ĕçкунĕн тыррине!

— Хĕрлĕ Çаршăн нумайтарах ĕçлес!

— Вăйлă пултăр Хĕрлĕ Çар, тăшмана çĕмĕртĕр!

Çапла каланисем илтĕнчĕç.

— Сасăлар, йышăнар!—кăшкăрчĕ пĕри. Çав самантрах аллăсем çĕкленчĕç. Анук сасăлама сĕнме те ĕлкĕреймерĕ.

Кукленсе ларнă çĕртен Марье инке тăчĕ, пуçрн тутрине тÿрлетсе çыхрĕ.

— Калаçма ăста мар, хам шухăша калас тетĕп. Мана Хĕрлĕ Çаршăн нимĕн те шел мар, эпĕ уншăн пĕтĕм пурлăха пама хатĕр. Манăн чĕрере хальхи вăхăтра пĕр шухăш çеç: мĕнле те пулин пĕтересчĕ тăшмана! Шухăшлăр-ха хăвăрах, тăшман пире çĕнтерес пулсан, мĕне кирлĕ мана пурлăх? Айтăр, юлташсем, кашни уйăрса хурар Хĕрлĕ Çар валли ĕçкунĕсем. Вăйлă пултăр пирĕн Хĕрлĕ Çар, çĕмĕрсе тăктăр вăл тăшмана! Анук, çыр, эпĕ вунă ĕçкунĕ паратăп.

Марье инке каласа пĕтерсе курăк çине ларчĕ. Хĕрарăмсем, ача-пăчасем Анук патнелле пырса кĕпĕрленчĕç.

— Мана та вуннă çыр!

— Мана та!

Вун-вуник çулхи ачасем те хăшĕ пиллĕкшер, хăшĕ çич-сакăршар ĕçкунĕ çыртарчĕç.

Анук патĕнчен çынсем сирĕлсен, Анук ĕçкунĕсене шута илчĕ. Çитмĕл тăватă çын çырăннă, мĕнпурĕ пине яхăн ĕçкунĕ пухăннă.

— Ĕçкунне тăваттшар килограмм аванс парсан, икçĕр пăта яхăн тырă пулать,—хăй ăшĕнче шутласа илчĕ Анук. Вăл карандаш вĕçне чĕлхипе йĕпете-йĕпете правленине хут çырчĕ. Вара пионер вожатăйне Матвеева Ларисăна чĕнсе хутне пачĕ.

— Санăн пурпĕр вулав çуртне каймалла, леççе пар çак хута правленине,—терĕ Анук.

Вăрăм кун иртрĕ, каç пулса килет. Çум çумлама тухнă çынсем ялалла килеççĕ. Вĕсем уй хапхи патне çитнĕ чух вĕсене хирĕç уй хапхинчен тулли михĕсем тиенĕ лавсем тухаççĕ. Малтанхи лав çинче Хĕрлĕ ялав. Ун çине пысăк саспаллисемпе çырса хунă:

Пирĕн вăй, пирĕн пулăшу—Хĕрлĕ Çар валли!

М. ТРУБИНА.

Комсомолецсемпе пионерсен хисеплĕ ĕçĕ

Ленинла-сталинла комсомол умĕнче халĕ пĕр пысăк задача тăрать. Вăл — комсомол организацисен мĕнпур ĕçне вăрçă вăхăчĕ хушнă пек урăхлатса çĕнетесси, мĕнпур ĕçе фронт интересĕсене, Хĕрлĕ Çара пулăшассине пăхăнтарасси пулать.

Комсомолăн Шупашкар хулинчи организацийĕ хăйĕн ĕçне вăрçă вăхăчĕ хушнă пек урăхлатса çĕнетсе пырать. Хулари комсомолецсем, пĕтĕм совет халăхĕпе пĕрле, пирĕн тăван çĕршыв çине ултавлăн тапăннă тăшмана — фашизма хăвăртрах çĕмĕрсе тăкассишĕн кĕрешеççĕ. Чылай комсомолецсемпе союзра тăман çамрăксем фронта карĕç. Тыла юлнă юлташсем хăйсен вырăнĕсенче ударлă ĕçлесе, çар ĕçне тата санитари ĕçне вĕренсе фронта тăма хатĕрленеççĕ. Ликеро-водочнăй заводри комсомолкăсем Белашева, Кузьмина тата Захарова юлташсем ертсе пыракан бригадăсем кашни кунах нормăна 125—130 процент таран тултараççĕ. Тир-сăран комбинатĕнчи комсомолец-стахановецсем Михайловпа Прохоров ĕç нормине яланах ирттерсе тултараççĕ. Ленин ячĕпе тăракан артельри комсомолецсем Столярова, Горбунова, Григорьева, Степанова, Владимирова юлташсем уйăхри ĕç нормисене 140—150 процент тултараççĕ.

Производствăра примерлă ĕçлекен комсомолецсем хулара нумай. Предприятисенчи тата артельсенчи комсомол организацисем хăйсен ĕçне нумай лайăхлатрĕç. Вĕсем производствăра стахановла ĕçлесе ĕç тухăçлăхне хăпартни пирĕн Хĕрлĕ Çара тăшмана çĕмĕрсе тăкма пулăшнине лайăх ăнланса илчĕç.

Комсомолецсемпе союзра тăман çамрăксем çар ĕçне çине тăрса вĕренеççĕ. Германи фашизмне хирĕçле отечественнăй вăрçăна тухнăранпа хулари 282 хĕрача медсестрасен кĕске срокла курсĕнчен вĕренсе тухрĕç, 35 хĕрача санитари дружини ĕçне вĕреннĕ. Халĕ медсестрасен курсĕнче 280 çын, ГСО кружокĕсенче 1100 хĕрача, стрелковăй кружоксенче 500 комсомолец вĕренет.

Сталин юлташ фашистла бандитсене пĕтерсе тăкма халăх ополченийĕ тума чĕннине комсомолецсемпе союзра тăман çамрăксем пысăк хаваслăхпа йышăнчĕç.

Фашистла бандитсене хирĕç паттăрла кĕрешекен мухтавлă Хĕрлĕ Çара пĕтĕм совет халăхĕ чĕререн юратать, ăна мĕнпур вăйпа пулăшать. Шупашкар хулинчи ĕççыннисем те Хĕрлĕ Çара пĕтĕм чĕререн юратса, ăна конкретлă ĕçпе пулăшаççĕ. Комсомолецсем çĕршер çын красноармеецсем валли парнесем хатĕрлеççĕ, донорсем пулма килĕшеççĕ. Аманнă боеца хăйĕн юнне парассине комсомолецсем хăйсен хисеплĕ ĕçĕ тесе шутлаççĕ. Çапла, Пединститутри организацинче 40 комсомолец, Чăвашгосиздатри организацире 7 çын, Хресчен çуртĕнчи организацинче 6, Сутĕç Халăх Комиссариатĕнчи организацире 6 çын, спецбанкри организацире 4 çын, Çĕрĕç Халăх Комиссариатĕнчи организацире 6 çын хăйсем донорсем пулма хатĕр тăни çинчен пĕлтернĕ.

ВЛКСМ пуçламĕш организацийĕсем комсомолецсемпе çамрăксене çар ĕçне вĕрентессине ертсе пырас ĕçе лайăхлатрĕç. Çĕрĕç Халăх Комиссариатĕнче 23 комсомолец çар ĕçне тăрăшса вĕренеççĕ, 6 комсомолка медсестрасем хатĕрлекен курсра вĕренеççĕ. Комсомолецсем Осоавиахимăн подразделенийĕнче пулеметран пеме, граната ывăтма вĕренме тытăннă. Çак организацири комсомолецсем пурте хăйсене халăх ополченийĕн ретне илме ыйтса заявленисем панă.

Чăвашпотребсоюзри комсомолецсем пуçарнипе самозащита группи тунă. 11 комсомолка медсестрасен курсĕнче вĕренеççĕ Статуправлени, хула совет исполкомĕнчи комсомолецсем те çар ĕçне вĕренес тĕлĕшпе куллен ĕçлеççĕ. Пединститутри, Кооптехникумри, Политпросвет шкулĕнчи студентсем производствăна ĕçлеме кайнă. Ялхуçалăх Институтĕнчи студентсем 65 çын трактор çинче ĕçлеме вĕренеççĕ.

Канмалли кунсенче комсомолецсем чугунçула тата предприятисене пысăк пулăшу параççĕ. Предприятисенче тата чугунçул çинче 680 комсомолец ĕçленĕ.

Комсомолецсенчен пионерсем те кая юлмаççĕ. Çамрăк патриотсем тăван çĕршыва пулăшма яланах хатĕр. Иккĕмĕш номерлĕ шкулти пионерсемпе школьниксем пуçарнипе хулари пур шкулсенче те тимĕр-тăмăр пухакан бригадăсем тунă. Халĕ вĕсем 15 тонна ытла тимĕр-тăмăр пухнă.

Пионерсем красноармеецсен çемьисене пур майсемпе те пулăшаççĕ. Пионерсем 20 красноармеец çемьисене шыв кÿрсе параççĕ, ачасене пăхма юлаççĕ.

ВЛКСМ хула комитечĕ тавра çирĕп актив пĕрлешсе тăрать. Пуçламĕш организацисен секретарĕсем, вĕсен заместителĕсем, яланлăх комисси членĕсем тата ытти нумай активистсем кулленхи ĕçе активлăн хутшăнаççĕ. Комсомолецсем хушшинче дисциплина çирĕпленчĕ, панă поручениссене пурнăça кĕртмен комсомолецсем çук. Нумай комсомолецсем ВЛКСМ горкомĕнчен хăйсене поручениссем ытларах пама ыйтаççĕ.

Комсомол организацийĕсем хăйсен ĕçне хальхи тапхăра май урăхлатса çĕнетеççĕ. Анчах та эпир тунă çитĕнÿсемпе лăпланма пултараймастпăр. Халĕ кашни организацин, кашни комсомолецăн хисеплĕ задачи—хăйĕн мĕнпур вăйне тăшмана çапса аркатма Хĕрлĕ Çара пулăшас ĕçе ярасси пулать. Мирлĕ вăхăтри шухăш-кăмăлсене пĕтерес пулать, пĕтĕм ĕçе отечественнăй вăрçă интересĕсене пăхăнтармалла.

А. ЭРРЕ.
ВЛКСМ Шупашкар хула комитечĕн секретарĕ.

Хăйсене валли вырăнтах апат-çимĕç продукчĕсем тăваççĕ

Халăх ыйтнине тивĕçтерес ĕçре продовольстви вырăнти ресурсĕсемпе анлăн усă курни питех те пысăк вырăн йышăнса тăрать. Ку тĕлĕшпе Чăвашкоопинсоюз системинчи артельсем хăшпĕр çитĕнÿсем турĕç. Канашпа Сĕнтĕрвăрри хулисенче сыснасем самăртмалли 2 пункт организациленĕ. Канашри инвалидсен «Красный воин» артелĕ 20 пуç сысна хупса усрамаллăх çĕнĕ вите лартма тытăннă. Çавăн пекех, Сĕнтĕрвăрринчи артель те сысна вити лартать. Çак артельсенче строительство ĕçĕ август уйăхĕнче вĕçленмелле.

Йĕпреçри инвалидсен артелĕ хурт-хăмăр ĕрчетет, халĕ вĕсем 112 çемье усраççĕ. Хуртсем валли çурт тата омшаник лартаççĕ.

Сĕнтĕрвăрринчи артелĕн промпахча пур. Кăçал çав пахчана çĕрулми, купăста, хăяр, помидор, чĕкĕнтĕр тата хĕрлĕ кăшман лартнă. Пахча-çимĕçсене лайăх пăхса ÿстереççĕ, вăл çимĕçсем столовăй валли çителĕклĕ пулаççĕ.

Кăçал инвалидсен коопераци системи пуçласа хăйне валли пахча-çимĕçсем, кăмпа, фруктсем хатĕрлет. Хатĕрленĕ çимĕçсене лайăх пăхса усрас тесе, икĕ çĕрте овощехранилищĕсем тума тытăннă. Улатăрти инвалидсен артелĕпе Шупашкарти «Чебторгин» 25-шер тонна çимĕç вырнаçтармаллăх хранилищĕсем туса хатĕрлеççĕ. Çак артельсенчех купăста, хăяр тата помидор тăварлама катка-пичкесем, чансем туса хатĕрлеççĕ.

М. М.

Пахча-çимĕç ăстаçи

ХĔРЛĔ ЧУТАЙ. Пахча-çимĕç колхоза пысăк тупăш парать. «Коминтерн» колхозри пахча-çимĕç бригади иртнĕ çулта кашни гектартан хăяр—300 центнер, купăста—350 центнер, 3 гектар çинче махорка акса 90 центнер тата ытти çимĕçсене те ăнăçлăн туса илнĕ, 23 пин тенкĕ тупăш тупнă.

Бригадир Сидоров юлташ иртнĕ çулта çак ĕçшĕн Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкинче пулма тивĕçлĕ пулчĕ. Унсăр пуçне Чăваш АССР Верховный Совечĕн Президиумĕ ăна «Хисеплĕ грамота» парса наградăланă, Чăваш АССР Çĕрĕç Халăх Комиссариачĕ 100 тенкĕ укçа парса премиленĕ.

Сидоров юлташ кăçал татах та пысăк тупăш илессишĕн вăй-хала хурса кĕрешет. 8 гектар тĕрлĕрен çимĕçсем лартнă. Купăста 1,1 гектар, махорка 5 гектар, хăяр 0,80 гектар тата помидор 0,25 гектар лартнă. Çимĕçсене лайăх пăхса ÿстерес тесе, бригадăри рабочисене 3 звенона уйăрнă. Çимĕçсем лартнă вырăнсенче халĕ çумкурăксенчен иккĕмĕш хут тасатнă, çĕре кăпкатса тухнă.

Уйрăмăнах 3-мĕш звено лайăх тĕслĕхсем кăтартать. Ку звенори М. Мадебейкина тата Д. Ипатева юлташсем ĕç тухăçлăхне куллен ÿстерсе пыраççĕ. Вĕсем иккĕшĕ те 175-шер ĕçкунĕ тунă. Вĕсен участокĕсенчи çимĕçсем те уйрăмах паха ÿсеççĕ.

А. НИКИТИН.

Лайăх хатĕрленет

КАНАШ. 1941—42 çулти вĕренÿ çулĕнче Шаккăлти вăтам шкулта пурĕ 420 ача вĕренмелле. Шкул ачасене кĕтсе илме лайăх хатĕрленет. Пурĕ 335 кубометр вутă хатĕрленĕ. Çĕнĕрен 3 кăмака тунă, начаррисене юсанă. Кунсăр пуçне 30 парта тунă, доскасене, шкул тăррине юсаса сăрлаттарнă, çĕнĕрен 8 витре, 3 таз туяннă. Кăçал шкулта военно-физкультурнăй кабинет пулать. Çавăн пекех 1030 тенкĕлĕх нагляднăй пособисем, тетрадьсемпе учебниксем илнĕ.

Вл. ИГНАТЬЕВ.

Тырпула сыхлаççĕ

ПĂРАЧКАВ. «Красногор» колхозăн çĕртме пуссисенче саранча пурри палăрнă тата вăл акнă тырă çине куçма пуçланă. Колхоз тыррисене сăнаса тăракан постсем çакăн çинчен правленине вăхăтра пĕлтернĕ, акнă тырăсене сыхлас енĕпе тата саранчасене пĕтерме мерăсем вăхăтра йышăннă.

Саранчасене курăннă пеккине пĕтерсех пыраççĕ. Саранчасене пĕтерес тĕлĕшпе уйрăм разведка ĕçлет, разведка ĕçне вăтам шкулти преподавательсем те активлăн хутшăнаççĕ.

Т. НИКИТИН.

Хĕрлĕ Çар геройла çапăçни çинчен Америкăри хаçатсем мĕн çыраççĕ

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Америкăри хаçатсем: Хĕрлĕ Çар çирĕппĕн, геройла тăрса çапăçни Германин вăрçă планĕсене йăлтах аркатса ячĕ, тесе çыраççĕ. Германи çарне никам çĕнтерейменни çинчен калакан юмаха ĕненнĕ хаçатсем те халĕ çапла палла тăваççĕ. Хĕрлĕ Çар паттăррăн хирĕç тăни Германи наступленине чарса лартрĕ тата хальхи вăхăтра Германин пысăк çар чаçĕсем умне питех те пысăк хăрушлăх кăларса тăратать. Америкăри хаçатсен Берлинри корреспонденчĕсем хĕвелтухăç фронтĕнче операцисем мĕнле пыни çинчен Германи пĕлтернисем çине тăрăхласа çеç пăхаççĕ. «Нью-Йорк таймс» хаçатăн Берлинри корреспонденчĕ çапла çырать: Германи коммюникинче «пĕтĕмĕшле сăмахсем» кăна, вĕсенче фронтăн уйрăм секторĕсенче операцисем мĕнле сарăлса пынине кăтартмаççĕ. Германия: красноармеецсемпе партизансем нимĕçсене тылран тапăнаççĕ, вĕсене канăç та памаççĕ, тесе тăтăшах йăйкăпинисенчен хаçатсем тăрăхласа кулаççĕ.

«Нью-Йорк таймс» хаçатăн Берлинри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, нимĕçсен çар корреспонденчĕсем çакăн пирки хытă тарăхса çыраççĕ: красноармеецсем лайăххăн маскировка туса, тĕмĕсем хыçне, курăксем ăшне тĕплĕн пытанса ларса, малалла пыракан нимĕçсем çине пеме пуçлаççĕ тата Германи чаçĕсене тылран тапăнаççĕ.

Юнайтед пресс агентствин Берлинри корреспонденчĕ çапла пĕлтерет: Германин çар представителĕсем совет войскисем ытларах та ытларах вăйлăн хирĕç тăнине, çавăн пекех хĕвелтухăç фронтĕнчи çанталăкпа вырăнти условисене пула тухса тăракан йывăрлăхсене час-часах палла тăваççĕ. Малтанхи вăхăтра мухтанса калаçнă пулсан, Германин çар представителĕсем халĕ ĕнтĕ: хăвăрт çĕнтерессине кĕтме çук, тесе пит асăрханса калаçаççĕ.

Юнайтед пресс агентствин çар обозревателĕ çапла çырать: тактика енчен илсен, Германин вăрçа хăвăрт вĕçлемелли меточĕсене хирĕç мĕнле кĕрешмеллине вырăссем чаплăн кăтартса пачĕç. Кĕтмен йывăрлăхсемпе тĕл пулнине нимĕçсем хăйсем те йышăнаççĕ.

Аçта Германин малти чаçĕсем малалла татса кĕнĕ, Германи колоннисен тĕп чаçĕсене уйăрса илмешкĕн вырăссен унта войскăсем çителĕклĕ таранах пулнă. Вырăссем нимĕçсен тылĕнче партизанла вăрçă ăнăçлăн туса пыраççĕ, Германи коммуникацийĕсене тăтăшах татаççĕ. Çынсен резервисем тата вооружени тĕлĕшĕнчен вăйлă пулнипе вырăссем контратакăсем туса Германи линийĕсене савăлласа кĕрсе каяççĕ.

Хĕрлĕ Çар противника хирĕç ăнăçлăн çапăçнине кăтартакан чи кирлĕ фактор вăл — совет авиацийĕпе танковăй соединенийĕсем калама çук вăйлă пулни.

«П. М.» хаçат пĕрремĕш страницăра, траурлă пысăк рамка ăшĕнче: «Нацистсен хĕçпăшаллă вăйĕсене никам та çĕнтерес çукки çинчен калакан легендăна асăнни» текен ирониллĕ пĕлтерӳ пичетлесе кăларнă. Унта çапла каланă: «Юлашки 14 кун хушшинче Гитлер çарĕсем калама çук пысăк çитенӳсем тунă: Ленинград патĕнчи фронтра — нимĕнле çитĕнӳсем те çук, Смоленск патĕнчи фронтра — нимĕнле çитĕнӳсем те çук, Киев патĕнчи фронтра — нимĕнле çитĕнӳсем те çук».

Çав хаçатăн çар обозревателĕ «Нацистсене никам та çĕнтерес çукки çинчен калакан юмаха пĕтерсе лартни» текен заголовокпа статья пичетлесе кăларнă. Автор çапла çырать: никам çĕнтерейми çарсем çуккине вырăссем чаплăн кăтартса пачĕç. Германин хĕçпăшаллă вăйĕсене никам та çĕнтерес çукки çинчен калакан юмаха пĕтерсе хурса, вырăссем Германи çарне поражени мĕн иккенне тутантарса пăхма май пуррине кăтартса пачĕç. Çакă вăл калама çук пысăк вырăн йышăнса тăрать, мĕншĕн тесен каличчен Германи çарне никам та çĕнтерме пултараймани çинчен калакан легенда Гитлер аллинчи чи витĕмлĕ орудисенчен пĕри пулнă. Никам çĕнтерме пултараймани çинчен калакан легендăна тăрă шыв çине кăларса палăртни нацистсене хыттăн пырса тивет, мĕншĕн тесен çакă вăл халăхсен, Европăри оккупациленĕ çĕршывсен хăйсен тăшманне хирĕç кĕрешес ирĕк-кăмăлне вăйлатать. Кунсăр пуçне, нацистсене çĕнтерме çукки çинчен калакан юмаха пĕтерсе хуни Германи войскисене мораль тĕлĕшĕнчен вăйсăрлатать.

Обозреватель Германин йывăр çухатусем пулнине палла тăвать. Германин суйласа илнĕ чи лайăх та ударлă чаçĕсене пĕтерсе тăкнă. Германин хĕвелтухăç фронтĕнче юн юхать.

«Нью-Йорк геральд трибюн» хаçатăн çар обозревателĕ Элист çапла çырать: 1918 çул валли мар, 1941 çул валли вĕрентсе хатĕрленĕ тата хĕçпăшаллантарнă çарпа нимĕçсем чи пирвайхи хут тĕл пулчĕç. Вырăс çарĕ Германи наступленине чарса лартнă. Вырăс çарĕ кирек-мĕнле çартан та лайăхрах тата хаяррăн çапăçать, ун пек çарпа нимĕçсем халиччен нихăçан та тĕл пулман-ха. Элист совет войскисен паттăрлăхĕпе хастарлăхне тата боевой пахалăхне пысăккăн хаклать. Хĕрлĕ Çар «нацистсен çарне никам çĕнтерме çукки çинчен калакан шăршлă юмаха» пĕтерсе тăкрĕ. Вăл çĕнтерӳ тăвас çул çинче тăракан йывăрлăхсене мĕнле татса парас тĕлĕшпе США-ра çĕнĕ вăйсене хавхалантарчĕ тата вĕсен шанăçне ӳстерчĕ.

«Вашингтон пост» хаçат çапла çырать: Хĕрлĕ Çар вăйлăн çапăçни фашистла Германин планĕсене аркатса ячĕ. Хаçат вырăс салтакĕсен героизмне тата Хĕрлĕ Çар командованийĕн тактикăллă искусствине пысăккăн хаклать.

ССР Союзĕпе Польша хушшинчи тунă килĕшӳ çинчен ютçĕршывсенче мĕн çыраççĕ

АНГЛИЯ

ЛОНДОН, июлĕн 31-мĕш. Англири хаçатсем ССР Союзĕпе Польша хушшинче тунă килĕшĕве пурте саламлаççĕ. Килĕшӳ туни çинчен пĕлтернине хаçатсем курăнмалла вырăна тата пысăк заголовоксемпе пичетлесе кăларнă. Çавăн пекех хаçатсем Майскийпе Сикорский килĕшӳ çине алă пуснă вăхăта тата вĕсемпе юнашар Черчилльпе Иден тăнине кăтартакан фото-ӳкерчĕксем кĕртнĕ.

«Таймс» хаçат, Российăпа Польша хушшинчи хирĕçӳсене килĕшӳллĕн татса парса активлăн сывăх сыхăну союзĕ çине куçни дипломатиллĕ ырă шухăш-кăмăлăн триумфĕ пулса тăрать, тесе шутлать. Икĕ енĕ те Великобритани союзникĕсем, иккĕшĕ те гитлеризмăн тăшманĕсем пулса тăраççĕ. Малалла хаçат, Польшăн Российăра тăвакан армийĕ союзниксен çар хăватне чылаях ӳстерĕ, тесе çырать.

Рейтер агентствин дипломатиллĕ обозревателĕ çапла çырать: Совет Союзĕпе Польша хушшинче тунă килĕшӳ союзниксем гитлерла Германие çĕнтерес шанчăка ӳстерме май парать. Польшăпа Россия хушшинчи конфликта телейлĕн татса пани фашистсен пусмăрĕнче асапланакан поляксене хавхалантарĕ.

«Дейли телеграф энд Морнинг пост» хаçат çапла çырать: фашизм хăйĕн тискерлĕхне Польшăри пек вăйлăн сарса яни урăх пĕр çĕршывра та пулман. Анчах террор та квислингсене суратма пултарайман. Халĕ ĕнтĕ Гитлерăн Польшăпа Россия хушшинче тунă килĕшĕве курмалла пулчĕ. Çак килĕшӳ Гитлер çарĕн йывăрлăхĕсене ӳстерет тата Хĕвелтухăç Европăри çĕршывсем килĕштерсе пурăнассине çывхартса пырать.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ЦЮРИХ, июлĕн 31-мĕш. Кунта Прагăран килнĕ сведенисем тăрăх, ССР Союзĕпе Польша хушшинчи килĕшӳ тунă хыпар Чехословакин пĕтĕм столицине хăвăрт сарăлнă. Халăх хăйĕн савăнăçне пытармасть. Пурте Польшăпа Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшӳ, ССР Союзĕпе Чехословаки хушшинче тунă килĕшӳ пекех, гитлерла варварствăна хирĕç кĕрешес ĕçре халăхсен пĕрлĕхлĕ фрончĕ сарăлса пыни çинчен калаççĕ.

Цюрих хулинче пурăнакан поляксем килĕшӳ туса алă пуснă хыпара пурте пысăк савăнăçпа кĕтсе илнĕ.

ГОЛЛАНДИЯ

ЛОНДОН, июлĕн 31-мĕш. Голландин Лондонра пурăнакан çыннисем илнĕ сведенисем тăрăх, Совет Союзĕпе Польша хушшинче килĕшӳ туни çинчен Лондонри радио пĕлтернине Голланди халăхĕ пысăк çĕкленӳпе кĕтсе илнĕ. Кунта çапла калаççĕ: гитлерла оккупантсене хирĕç пыракан геройла кĕрешĕве пĕр минутлăха та чарса лартман Польша халăхĕ пуринчен те тăшман пулса тăракан фашизма хирĕç кĕрешме халĕ ĕнтĕ хăйĕн вăйне ССР Союзĕпе пĕрлештерчĕ. Голланди халăхĕн тĕрлĕ çыннисем хушшинче Польшăпа Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшӳ фашистла тиранине пырса çапакан çĕнĕ вăй пулса тăрать, тесе палăртаççĕ. (ТАСС).

Совет Союзĕпе Польша хушшинчи килĕшӳ çинчен Иден мĕн калать

ЛОНДОН, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, общинăсен палатинче тухса каланă чухне ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕ Иден Совет Союзĕпе Польша хушшинче килĕшӳ туса алă пусни çинчен пĕлтерсен, унта хыттăн алă çупнă. Çак историллĕ событи,—тесе каланă Иден,—пĕтĕмĕшле тăшмана хирĕç пыракан вăрçăра Совет Союзĕпе Польша хушшинче туслăн çыхăнса ĕçлемелли çирĕп никĕсе хывĕ. Çапла вара çак килĕшӳ пĕтĕмĕшле ĕçе хаклă вклад хывни пулса тăрать тата ăна туслă çĕршывсенче пуринче те, çавăн пекех Британи империйĕнчи мĕнпур çĕршывсем те, ăшшăн кĕтсе илĕççĕ. Юлашкинчен Иден килĕшӳ туса алă пусасси патне илсе пынă çак политикăллă ăслă утăма тунăшăн Совет Союзĕн правительствипе Польша правительствине сывлăх сунса саламланă. Унăн сăмахне алă çупса кĕтсе илнĕ.

Англи авиацийĕ Киркенес тата Петсамо çине тапăнни çинчен Рейтер агентстви пĕлтерни

ЛОНДОН, августăн 1-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви çапла пĕлтерет: Киркенеспа Петсамори портсем çине пырса тапăннипе Англи авиацийĕ Англишĕн хĕвелтухăç фронтне чи çывăх пулса тăракан пунктра Германие пит вăйлăн пырса çапнă. Çакă вăл Совет Союзне пысăк пулăшу пани пулать, Киркенеспе Петсамо совет чикки çывăхĕнче, çавăнпа та çурçĕр енче Германи коммуникацийĕсем çине пырса тапăнни питех те усăллă ĕç. Çак тапăну Англия ССР Союзне тӳррĕмĕнех пулăшасси патне çывхарса пынине кăтартса парать.

Англи авиацийĕн ĕçĕсем

ЛОНДОН, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви Англи авиацийĕн министерстви кăларнă коммюникене парать, унта çапла каланă: ĕнер кăнтăрла Англин «Бленхейм» йышши бомбардировщикĕсен пысăк соединенийĕ Германин территориальнăй шывĕсем çинче разведкăлла вĕçев тунă чухне Гейльголанд бухти патĕнче конвойпа пыракан суднăсен караванне асăрханă. Суднăсем çине çийĕнчех бомбăсем пăрахма пуçланă, пĕр парохода путарнă, нажĕ 1.200 регистровăй брутто-тонна). Тепĕр пароходне (унăн тоннажĕ 1.500 регистровăй брутто-тонна) пысăккăн сиенленĕ, вăл та путма пуçланă. Кунсăр пуçне тепĕр икĕ пароход çине (вĕсен пĕтĕм тоннажĕ 2 пин регистровăй брутто-тонна) бомбăсем тĕл ӳкнине палăртнă. Çав операцисенчен Англин 7 самолечĕ хăйсен базисене таврăнман.

Иртнĕ çĕрле Англи самолечĕсем, çанталăк начар тăнă пулсан та, Хĕвеланăç Германи çине пырса тапăннă, Аахенри, Кельнри промышленноçлă объектсем çине бомбăсем пăрахнă. Çавăн пекех Булоньри доксем çине те бомбăсем пăрахнă. Çав операцисем вăхăтĕнче Англин виçĕ самолет пĕтнĕ.

Лондонри графство советĕнче пулнă йышăну

ЛОНДОН, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Июлĕн 29-мĕшĕнче Лондонри графство совечĕн председателĕ Аммон йышăну тунă, йышăнура Совет Союзĕн Лондонри посолĕ Майский, çавăн пекех ытти хăнасем те пулнă. Совет хăнисене саламласа, совет председателĕ Аммон Совет Союзне мĕнпур кăмăлтан ырлăх сунна. Эпир, — тенĕ вăл, — СССР агрессора хирĕç чаплăн çапăçнинчен тата агрессора татăклăн кирĕç тăнинчен тĕлĕнсе савăнатпăр. Эпĕ иккĕленместĕп, Англири, Совет Союзĕнчи тата Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсенчи халăхсем пур çĕршывсене те тĕнчене хăратса тăракан тиранирен хăтарĕç.

Ответлă сăмахра Майский ăшă та ырă кăмăллă йышăну тунăшăн тав тунă. Майский юлташа тăвăллăн алă çупса кĕтсе илнĕ.

Англи авиацийĕ Сардини çине пырса тапăнни

ЛОНДОН, августăн 1-мĕш. (ТАСС). Официальнăй йĕркепе пĕлтернĕ тăрăх, июлĕн 30-мĕшĕнче Англи авиацийĕ противникăн Сардиния утравĕнчи аэродромĕпе гидросамолетсен бази çине ăнăçлăн пырса тапăннă. Итальянецсен 5 бомбардировщикне çунтарса янă. Кунсăр пуçне темиçе самолета тата вĕçекен лодкăсене вăйлăн сиенленĕ. Бомбăсем пăрахнипе гидросамолетсен ангарĕнче пысăк пушар тухнă, унта темиçе машина çунса кайнă пулмалла.

Германия Пиреней çурмаутравне туртса илме хатĕрленет

ЛОНДОН, августăн 1-мĕш. (ТАСС). «Таймс» хаçат Францин оккупациленĕ зонинче войскăсем куçни çинчен пĕлтерет. Хаçат çырнă тăрăх, Германия Пиреней çурмаутравне хирĕç диверси тума хатĕрленет. Çакăн пирки Португалире хыттăн шикленеççĕ. Португалл чикки тăрăхĕнче Испани çарĕсене пĕр çĕре пухса тăратни çинчен сведенисем килеççĕ. Испанин штабнăй офицерĕсем нумаях пулмасть, консультаци илес шутпа, Берлинра пулнă.

Удет хăйне-хăй вĕлерни

ЛОНДОН, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). «Дейли телеграф энд Морнинг пост» хаçатăн Нью-Йоркри корреспонденчĕ, шанчăклă вырăнсенчен илнĕ сведенисем тăрăх, çапла пĕлтерет: Эрнест Удет арестленĕ хыççăн хăйне-хăй вĕлернĕ. Вăл Германия Россия çине тапăннине хирĕç пулнă, ăна çавăншăн арестленĕ пулнă.

Болгарире бензина норма тăрăх параççĕ

СТАМБУЛ, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Болгарири «Утро» хаçат пĕлтернĕ тăрăх, Болгарире бензина ятарласа тунă карточкăсемпе çеç памалла тăваççĕ.

Англин чугунçул тăрăх куçса çӳрекен чи йывăр орудийĕ.
(ТАСС фотохроники).

Совет Союзĕпе Польша хушшинче тунă килĕшӳ тавра

ЛОНДОН, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Совет Союзĕпе Польша хушшинче килĕшӳ туса алă пуснă хыççăн Иден икĕ çĕршывне те ырлăх сунса саламланă. Вăл çак килĕшӳ икĕ енĕшĕн те усăллă пулнине кăтартса панă. Сикорский çапла каланă: хальхи вăхăтра поляксем хăйсен историйĕнче çаврăнуллă пункт туса хучĕç. Польшăпа Россия хушшинче тунă çак килĕшӳ пур ыйтусене те татса паман-ха, анчах та икĕ çĕршыв пĕр-пĕринпе туслăн çыхăнса тăмалли базăна туса хунă. Малашнехи икĕ енĕн ырă кăмăлĕсенчен килĕ. Вĕсем иккĕшĕ те ырă кăмăллă. Сикорский çак килĕшĕве пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе тунă пысăк ĕçшĕн Англи правительствине, уйрăмăнах Идена тав тунă. Гитлерла Германие хирĕç пыракан кĕрешӳре ирĕке юратакан мĕнпур халăхсем пĕршухăшлă пулни пĕтĕмĕшле çĕнтерӳ тумалли никĕс пулса тăрĕ.

Майский çак килĕшĕве пурнăçа кĕртес тĕлĕшпе мĕн кирлине йăлтах тунăшăн Совет Союзĕ ячĕпе Англи правительствине, уйрăмăнах Идена тав тунă. Майский çапла каланă: Совет Союзĕнчи халăхсем Польша халăхĕ çине туслăн пăхаççĕ. Вĕсен пĕтĕмĕшлĕ тăшманĕ — вăл гитлерла Германия. Çак пĕтĕмĕшлĕ тăшмана хирĕç вĕсем çума-çуммăн тăрса кĕрешĕç, çапла вара вăрçă хăйсемшĕн усăллă вĕçленĕ хыççăн, нацисен самоопределени никĕсĕ çинче çĕнĕ Европа тумалли вăхăт çитсен икĕ çĕршыври халăхсем пĕр-пĕринпе туслăн пурăнмалли çирĕп те тĕреклĕ çул туса хурĕç.

Черчилль çапла каланă: çак асри кайми эпизод этем правине хӳтлессишĕн кĕрешекен Хĕвелтухăç Европăри историллĕ икĕ наци союзне палăртса тăрать. Темиçе кун хушши тăрăшса ĕçленĕ хыççăн вырăссемпе поляксем туслăх çинчен тунă пакт пулса тăчĕ, çак халăхсен историйĕ нумай çулсем хушши пĕр-пĕринпе хирĕçсе пурăннипе паллă пулса тăнă. Çак туслăха пула вăл халăхсен малашлăхĕ çутă та савăнăçлă пулĕ. Юлашкинчен Черчилль çапла каланă: çак акт вăрă-хурахла ирсĕр державăна хирĕç похода тухма пĕтĕм тĕнчери çĕршер миллион çынсем пĕрлешнине кăтартса парать, çав державăна татăклăн тата тĕпĕ-йĕрĕпех пĕтерсе хурĕç.

Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем Бенеш правительствине йышăнни

ВАШИНГТОН, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Уэллес Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем Бенешăн Лондонри комитетне Чехословакин вăхăтлăх правительстви вырăнне йышăнни çинчен пĕлтернĕ. Ку тариччен Америкăри Пĕрлешӳллĕ Штатсем Чехословакин Вашингтонри посланникне Урбана йышăннă, анчах Бенеш комитетне йышăнман пулнă.

США государство департаменчĕ Америкăн Лондонри посолне Вайнанта Чехословакин вăхăтлăх правительствин ютçĕршыв ĕçĕсен министрне нота пама хушнă, вăл нотăра США Чехословакипе туслă отношенисем тытасси çинчен каланă.

Чехипе Польшăра Германие хирĕçлесе саботаж тăваççĕ

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Оверсис ньюс агентствин Германи чиккинче çӳрекен корреспонденчĕ национал-социалистсем, оккупациленĕ Хĕвелтухăç Европăра, уйрăмăнах Чехире, Моравипе Польшăра чугунçулсем çинче тата промышленноçра саботажсем пит нумай туни çинчен пĕлтерет. Силезире Опава патĕнче çар поезчĕпе экспресс пĕр-пĕринпе хирĕç пырса çапăннă. Икĕ кун каярах тепĕр çар поезчĕ Плау патĕнче (Хĕвеланăç Чехия) рабочисен поезчĕпе хирĕç çапăннă. Сухдора тата Табор çывăхĕнче (Кăнтăр Чехия) икĕ çар поездне крушени пулнă.

Шкода завочĕсенче час-часах электроэнерги паман тĕслĕхсем пулаççĕ. Çакна пула нимĕçсем çав заводсенче çĕрле пулеметсемпе хĕçпăшалланнă охрана тăратаççĕ. Познаньри хими заводĕсенче пĕр кун çĕрле 4 хутчен пушар тухнă. Варшава çывăхĕнче Германи валли хатĕрленĕ темиçе пин тонна тырăна çунтарса янă.

Фронтран таврăннă нимĕç каласа пани

ЛОНДОН, августăн 1-мĕш. (ТАСС). «Ньюс кроникл» хаçат çапла пĕлтерет: Германире çуралнă çын сывлăх начар пирки фронтран нумай пулмасть каялла Стамбула таврăннă. Вăрçă ĕçĕсем çинчен çав çын акă мĕн каласа панă: «Эпир хĕвелтухăçĕнчи фронтра тĕл пулни — вăл лайăх хĕçпăшаллаланнă вырăс çарĕсем питĕ хытă хирĕç тăни, çакăн пек хĕçпăшала хирĕç тĕл пулсан, нацистла войскăсен моралĕ хытă хавшарĕ, мĕншĕн тесен вĕсене вырăссен хĕçпăшал çук тесе каланă. Эпир туртса илнĕ хуласемпе ялсенче продовольстви тĕпренчĕкĕ те, пĕр тумлам шыв та çук. Пире вырăс авиацине çĕмĕрсе пĕтернĕ тесе каларĕç, анчах та советăн йывăр бомбардировщикĕсем пирĕн тылсем тата коммуникацисем çине бомбăсем пăрахма тытăнсан эпир тĕлĕнсе карăмăр.

Юлашки вăхăтра эпир час-часах виççĕшер кун нимĕнле апат-çимĕç те илмен. Событисем малашне те çапла сарăлса пырсан, пире Наполеон çарĕн кунçулне пурăнса ирттерме тивет тесе шутлатăп».

Горняксен забастовки

СТОКГОЛЬМ, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). «Ди Вельт» журнал пĕлтернĕ тăрăх, Бельгин Брабл ятлă сăртлă районĕнчи 1200 горняк, фашистла Германия Совет Союзĕ çине вăрă-хурахла тапăннине хирĕç протестлесе, 24 сехет хушши забастовка тунă. Брюссельре нумай çуртсен стенисем çумне фашизма хирĕçле плакатсемпе лозунгсем çыпăçтарса тухнă.

Турци правительстви Франци пароходĕсене ирĕке кăлармасть

АНКАРА, августăн 1-мĕш. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» хаçат пĕлтернĕ тăрăх, Турци правительстви Францин 11 пароходне ирĕке кăлараси çинчен Франция икĕ хутчен те ыйтнине йышăнман. Çав пароходсем Сирирен Александреттăна июлĕн 10-мĕшĕнче çитнĕ пулнă.

Инçет-Хĕвелтухăçĕнчи лару-тăру çинчен Иден общинăсен палатинче пĕлтерни

ЛОНДОН, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Англин ютçĕршыв ĕçĕсен министрĕ Иден общинăсен палатин ларăвĕнче Инçет-Хĕвелтухăçĕнчи лару-тăру çинчен каласа панă.

Халĕ ĕнтĕ пуриншĕн те паллă, — тесе каланă Иден, — Виши правительстви Камранри, Сайгонри икĕ тинĕс çар базине тата Кăнтăр Индо-Китайри сывлăш-çар базисене сакăр базăна Япони войскисем оккупацилесси çинчен Япония тăратнă требованисемпе килĕшнĕ. Иден çапла пĕлтернĕ: Англи правительстви США правительстви Японин мĕнпур хаклăхĕсем çине секвестр хума йышăнни çинчен пĕлнĕ хыççăн, хăй те мерăсем йышăнчĕ, вăл мерăсем Британи империнчи çĕршывсен территорийĕнче июлĕн 26-мĕшĕнче вăя кĕнĕ. Доминионсем, Индия, Бирма тата Британи империйĕнчи ытти çĕршывсем те çавăн пек мерăсем йышăннă е йышăнаççĕ.

Иден малалла çапла пĕлтернĕ: Англин Токиори посолĕ Инди, Бирма, çавăн пекех Британи империйĕн правительствисен ячĕпе суту-илӳ тата тинĕсре ишесси çинчен 1911 çулта Англипе Япони хушшинче тунă договора, çавăн пекех договор çумне хушса çырнă конвенципе килĕшӳсене пăрахăçа кăларни çинчен Япони правительствине пĕлтернĕ.

— Англи правительстви, — тесе каланă Иден,—унăн отношенийĕсем Япони тĕлĕшпе çавăн пек пулса тăнă пирки шеллеме кăна пултарать. Иден çакна шантарнă: «хальхи вăхăтри политика ăçта илсе пыма пултарни çинчен халь вăхăт пур чухне» Японин государство деятелĕсем ăнланса илĕç.

Ун хыççăн Иден çапла каланă: Англин Токиори посолне Япони правительствине çакăн çинчен пĕлтерме хушĕç. Иден каланине общинăсен палатин пур членĕсем те пĕтĕмĕшпех ырланă.

Иден выступленийĕсĕр пуçне общинăсен палатин членĕсене çак ыйту тĕлĕшпе хут çине çырнă заявление салатса панă.

Япони войскисене Сайгона илсе пыни

ТОКИО, июлĕн 31-мĕш. (ТАСС). Домей Цусин агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Япони войскисене Индо-Китая илсе пырса антарни çинчен император ставки кăларнă коммюникере çапла каланă: Индо-Китая пĕрле хӳтлесси çинчен Франципе Япони хушшинче тунă килĕшӳ условийĕсем тăрăх, июлĕн 29-мĕшĕнчен пуçласа, Франци войскисемпе килĕшсе, Сайгона тата Сайгон çывăхне Япони войскисене çĕнĕрен хушса илсе пырса антарнă. Индо-Китайăн çав пайĕнчи Япони çар вăйĕсен верховнăй командующийĕ пулма генерал-лейтенант Ида Сиодзирона уйăрса лартнă, вăл ĕнер ирхине Сайгона пырса çитнĕ.

Францире вăрçă чарăнман-ха

Америкăри «Сандей стар» хаçат Францин оккупациленĕ пайĕнчи пурнăça кăтартса паракан чылай статьясем пичетлесе кăларнă.

Хаçат çырнă тăрăх, перемири тунă хыççăн, Францире Германие хирĕç пыракан вăрçă çĕнĕ тапхăра кĕнĕ. Вăрçа Виши правительстви мар, Франци халăхĕ хăй туса пырать. Виши правительстви Франци халăхĕнчен пачах уйăрăлса кайнă, вăл нацистла петрушкăн траги-комедиллĕ (хурлăхла-кулăшла) положенине кĕрсе ӳкнĕ.

Çак вăрçа ертсе пыракан пĕрлĕхлĕ генеральнăй штаб çук пулсан та, анчах халăхсем пĕрлĕхлĕ пĕр шухăшпа пĕрлешнĕ: фашистла пусмăртан часрах ирĕке тухмалла.

Франципе Германи хушшинчи хальхи вăрçă фрончĕн линийĕ французсен пĕр çемье те пулин пурăнакан кашни çурт патĕнченех иртсе пырать.

Французсем телефонпа телеграф проводисене татаççĕ, интендантла складсене вут тĕртсе çунтараççĕ, тырпулсем тата вăрман материалĕсем тиенĕ баржăсене путараççĕ, фашистла палачсене тытса вĕлереççĕ, çĕрле нацистсен караулĕсем çине переççĕ, нимĕçсем туртса илнĕ станоксемпе машинăсене çĕмĕрсе юрăхсăра кăлараççĕ, оккупантсем çавăрса илнĕ вырăнсенчи пахчасене, садсене, виноградниксене пĕтерсе тăкаççĕ. (ТАСС).

◆

Лекци

Ыран, августăн 4-мĕшĕнче, ВКП(б) Шупашкар горкомĕн парткабинечĕнче **«Фашистла бандитсен расăллă «теорийĕ»** темăпа публичнăй лекци пулать. Лектор — **Сафрошкин** юлташ.

Лекци каçхине 8 сехетре пуçланать. Пурте ирĕклĕнех кĕме пултараççĕ.

ПАРТКАБИНЕТ.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 5079 Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ . 345. ф. 6 э8 _ 84 п. л.